

O avocatură modernă este adaptată cerințelor timpurilor și corespunde unei epoci istorice diferite de cea anterioară. Astfel, avocatura post decembristă este diferită de cea din perioada comunismului, când se afla sub tutela Ministerului Justiției. Legea 51 din 1995 privind organizarea și funcționarea profesiei de avocat oferă avocaților toate garanțiile independenței lor profesionale, după cum apreciază aceștia.

Un sfert de veac de evoluție pe calea justitei

Există domenii de activitate pe care le putem ignora multă vreme, dar de care ne lovim în cele mai importante ocazii. Respectarea și aplicarea legii fac ca o societate să progreseze, iar membrii ei să se bucure de bunăstare. Fiecare moștenire, tranzacție imobiliară, împuternicire... are în spatele ei un notar. În spatele fiecărui notar este legea și aplicarea ei până la ultima literă și virgulă. În justiție există mai multe părți și doar cine nu a avut nevoie de un avocat poate contesta, până la proba contrarie, importanța acestei meserii. Fiecare îndeletnicire are "secretele" sale, cert este că în acest caz nu este tocmai recomandat să folosim sintagma că "meseria se fură". Totuși, în acest supliment, în cadrul unor interviuri cu specialiști în domeniu, avem oca-

zia să "furăm" câte ceva din secretele avocaților și notarilor. Preocupați de pandemie, nu am uitat că se împlinește un sfert de secol de activitate modernă în domeniul avocaturii și notariatului. Anul 2020 a fost unul foarte greu pentru toată lumea, plin de provocări. Cum avocații sunt "antrenori" să facă față schimbărilor normelor legale, să fie în permanență la curent cu toate noutățile din domeniul juridic în care activează, criza nu putea reprezenta un obstacol de netrecut, din contră, a fost folosită pentru accelerarea modernizării. Digitalizarea reprezintă o provocare pentru acest domeniu, iar anul acesta au fost făcuți pași în această direcție. Implementarea și folosirea instrumentelor digitale în sistemul judiciar, trecerea spre online, aduc, conform specialiștilor, o serie de avantaje pentru toți participanții la actul de justiție: accesul

rapid la conținutul dosarului electronic, încărcarea automată a încheierilor de ședință și a înscrisurilor transmise de participanți prin intermediul aplicației, diminuarea costurilor cu factorul uman, precum și o creștere a transparenței care duce la un comportament mai responsabil din partea tuturor participanților. Subiectul digitalizării este unul de interes și pentru notari. Potrivit Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România, dezideratul în materie de digitalizare este acela de a se reuși interconectarea cu întreaga administrație a statului, astfel încât să fie reduse costurile și timpii de răspuns la solicitările cetățenilor, iar actul notarial dematerializat să poată fi transmis în condiții de siguranță către autorități pentru îndeplinirea tuturor procedurilor prevăzute de lege. Nu totul este ideal. Ar fi imposibil. Voci autorizate susțin că nive-

lul de coerență a legislației lasă mult de dorit, iar abordarea legislativului și executivului față de sistemul judiciar nu este întotdeauna loială, atacurile concertate asupra procurorilor și judecătorilor, desele conflicte de constituționalitate fiind printre exemple. Toate acestea aduc atingere credibilității instituțiilor din sistemul judiciar, în ansamblu, și încrederii cetățeanului în justiție. De asemenea, există și tema cooperării loiale între profesii, cooperare bazată pe respectarea statutului fiecăreia dintre ele și se vorbește de existența unor tensiuni, mai mult sau mai puțin vizibile în spațiul public, între avocați și magistrați, între procurori și judecători sau chiar în interiorul acestor profesii, multe avându-și originea inclusiv în atitudinea celorlalte puteri față de sistemul judiciar în ansamblu. Cert este că în acest domeniu avem specialiști de top, iar acest lucru trebuie să ne bucure. ■

DAN NICOLAIE

JUSTITIE

“Este fără îndoială un eșec faptul că nu a fost soluționat încă dosarul Revoluției”

(Interviu cu Ministrul Justiției, Cătălin Predoiu)

Reporter: Care sunt plusurile și minusurile Justiției noastre, la 31 de ani de la Revoluția din decembrie 1989?

Cătălin Predoiu: Iată titlul unei posibile teze de doctorat! Sintetizând până la limita simplificării, cred că principalul câștig al Justiției după Revoluția din decembrie 1989 este redobândirea independenței Justiției. Justiția independentă este garanția respectării drepturilor cetățenilor, a păstrării echilibrului din societate și a păcii sociale, a siguranței cetățenilor. Independența Justiției este cel mai puternic indicator al unei societăți democratice. Independența Justiției este una dintre valorile care garantează celelalte valori esențiale, libertatea și demnitatea umană.

Sub aspectele ei calitative, Justiția independentă a evoluat în pas cu evoluția generală a țării, accelerată după acordarea succesiv în NATO și UE, trecând prin “bornele” prealabile ale apartenenței la Consiliul Europei și intrarea României în sistemul Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg prin aderarea la Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Deci, avem aici o relație de interdependență benefică, apartenența României la Occidentul democratic euro – atlantic este o garanție pentru independența Justiției, iar independența Justiției este o condiție sine qua non a acestei apartenențe.

Vulnerabilitățile sau minusurile, cum le-ați numit dumneavoastră, sunt mai degrabă de ordin funcțional, majoritatea sunt indicate corect în Mecanismul de Cooperare și Verificare, un mecanism destinat rezolvării acestor deficiențe funcționale și a combaterii corupției, precum și a mecanismului Stat de Drept (Rule of Law), recent adoptat la nivelul UE, mecanism pan – european cu mai multe obiective, între care și cele care țin de aplicarea regulii de drept și independența Justiției.

Aceste vulnerabilități, care se cer rezol-

vate în următoarea perioadă, sunt de ordin instituțional, eficiența CSM și a sistemului judiciar în ansamblu, de ordin logistic, infrastructură mobilă, imobiliară și informatică, dar și de resurse umane, faptul că avem prea multe posturi vacante de judecători, procurori și grefieri, precum și o lipsă de planificare strategică în domeniul resurselor umane, pe care CSM va trebui să o rezolve în 2021 prin elaborarea unei Strategii a Resurselor Umane pe termen mediu și lung.

Unele neajunsuri sunt însă provocate din cauze externe justiției, cum ar fi calitatea slabă a legislației și pierderea de “altitudine” la nivelul învățământului juridic românesc.

Reporter: Care este stadiul dezbaterii privind proiectele de modificare a legilor justiției?

Cătălin Predoiu: După cum se cunoaște, în conformitate cu precizările publice repetate făcute pe parcursul anului în curs, în conformitate cu programul de guvernare al Guvernului PNL condus de Ludovic Orban, adoptat de Parlamentul României, în conformitate cu cerințele Raportului MCV al Comisiei Europene, rapoartele și avizele GRECO și ale Comisiei de la Veneția, în conformitate cu numeroase luări de poziție ale unor asociații ale magistraților și a numeroase organizații ale societății civile, Ministerul Justiției a pus în dezbatere publică noile proiecte de modificare a legilor justiției, în termenul la care se angajase public, septembrie 2020.

Prima etapă s-a încheiat în data de 4.12.2020 (consultare scrisă 5.10. – 2.11.2020; întâlniri 02.11.-04.12.2020), urmând ca la nivelul Ministerului Justiției să se facă o analiză a propunerilor și o revizuire a proiectelor, până la cel târziu 31.01.2020. Au fost primite propuneri de la asociații profesionale, instituții, magistrați și societatea civilă/petenți.

Ulterior, proiectele vor intra în etapa a 2-a, respectiv:

- a. Consultare scrisă – data publicării textelor revizuite în urma Etapei 1 de consultare, cel târziu 1.02.2021 – 14.02.2021;
- b. Întâlniri – 15.02.2021 – 1.03.2021;
- c. Analiza propunerilor, revizuirea proiectelor – 1.03.2021 – 30.03.2021.

După consultarea publică conform planului precizat, Ministerul Justiției va sesiza Consiliul Superior al Magistraturii cu proiectele de lege, pentru formularea avizului acestei instituții, în conformitate cu legea.

Reporter: Cetățenii au apărât, în stradă, timp de trei ani, independența justiției și a magistraților. Cu toate acestea, mulți dintre ei sunt dezamăgiți de modul în care sunt instrumentate marile dosare - cum ar fi dosarul Revoluției, dosarul 13-15 iunie 1990 sau, mai recent, dosarul 10 august. Ce trebuie făcut pentru ca persoanele dezamăgite să redobândească încrederea în actul de justiție?

Cătălin Predoiu: Cei care au demonstrat pentru independența justiției au militat implicit și explicit și pentru absența oricărei imixțiuni a Puterii Executive, din care face parte și ministrul Justiției, în mersul dosarelor judiciare, fie că vorbim de dosare civile sau dosare penale, cu toate fazele acestuia, de la urmărire penală, la faza de judecare și punere în executare. De aceea, cred că este de înțeles precauția cu care mă voi pronunța asupra oricăruia dosar.

Nu mai puțin însă, faptul că la 30 de ani de la Revoluția din decembrie 1989, Justiția nu a dezlegat încă dosarul Revoluției este fără îndoială un eșec. Care eșec a zdruncinat, într-adevăr, încrederea oamenilor în capacitatea Justiției de a rezolva mari dosare cu implicații atât de complexe. Există o singură soluție și anume aceea ca Justiția să găsească rapid calea către Ade-văr, indiferent care este acesta, și să aplice exemplar legea.

E valabil și pentru dosarul 10 August, în

cazul căruia, de asemenea, sunt de înțeles nemulțumirile cetățenilor pentru întârzierea în aducerea Ade-vărului la Lumina Legii, dar sper că lunile care vor veni vor aduce și progresul atât de așteptat în rezolvarea cauzei.

Reporter: Care ar trebui să fie prioritățile legislative în domeniul juridic ale viitorului Parlament? Reformarea autorităților constituționale este o necesitate sau un deziderat?

Cătălin Predoiu: Sunt convins că, în decembrie, momentul alegerilor, după toate estimările, se va instala o majoritate favorabilă justiției, favorabilă statului de drept, favorabilă organizării societății în condițiile de respect al legii, iar această majoritate se va construi în jurul Partidului Național Liberal.

În acest context, Legile justiției, care se află acum în dezbatere publică și despre care vorbeam supra, sunt prioritare.

În mod normal, pe parcursul anului

2021, pe agenda Parlamentului vor intra și legile de reformare a Codului Penal și Codului de procedură penală, care, deși adoptate în 2010, au fost, reamintesc, copios modificate printr-o lege din 2013 de care toată lumea pare a uita ... codurile plecate din “laboratorul” Ministerului Justiției în 2010 nu au mai fost aceleași cu cele adoptate de Parlament în același an, după ce au trecut prin “Comisia (parlamentară) Ponta”, iar acestea, la rândul lor, nu au mai rămas aidoma după intervenția din 2013, promovată, coincidentă, de guvernul Ponta. În aceste condiții, apariția a numeroase decizii ale CCR de sancționare a unor texte nu ar mai trebui să mire pe atât de mulți, în orice caz, nu pe cei care au participat la intervențiile necorelate pe parcursul anilor, adică, cei care, paradoxal, nu de puține ori au fost cei mai vocali critici ai codurilor. Cât despre deciziile CCR, fără a le contesta autoritatea jurisprudențială și implicit normativă, se poate comenta foarte mult, și nu întotdeauna favorabil.

Și aceasta este un motiv pentru care mai cred că pot spune că se impune o reformă a CCR. Pentru că uneori, jurisprudența recentă a CCR îi ultra-activează competențele. În optica mea, potrivit Constituției, CCR trebuie să se oprească în marginea controlului constituționalității actelor normative cu rang de lege și a conflictului constituțional. Uneori, jurisprudența CCR a trecut din sfera controlului constituționalității legilor și cea a contenciosului constituțional, în sfera contenciosului administrativ rezervat instanțelor de judecată și chiar a mers până la a sugera și chiar impune Parlamentului legiferarea într-un sens sau altul, substituindu-se practic punctual acestuia.

Reporter: Vă mulțumim!

A CONSEMNAȚ
GEORGE MARINESCU

AVOCATURA

“Stabilitatea profesiei de avocat - principalul câștig al ultimului sfert de secol”

(Interviu cu avocatul Traian Briciu, președintele Uniunii Naționale a Barourilor din România)

- “Fără avocați nu se poate înfăptui justiția” ● “Insolvențele, litigiile de dreptul familiei sau procesele legate de legislația aferentă crizei Covid 19 cresc ca pondere în activitatea juridică”

Stabilitatea profesiei de avocat este principalul câștig al ultimului sfert de secol, consideră Traian Briciu, președintele Uniunii Naționale a Barourilor din România (UNBR). Domnia sa susține, într-un interviu, că, astăzi, principala provocare este digitalizarea accelerată de criza Covid 19 și subzistența avocaților în contextul în care instanțele își reduc activitatea, iar piața de profil este amenințată de o nouă recesiune economică. „Este foarte clar că această digitalizare va aduce schimbări de anvergură în modul de furnizare a serviciilor juridice de către avocați și suntem foarte concentrați, prin intermediul grupurilor de lucru ale UNBR, să gestionăm aceste schimbări astfel încât să fie respectate principiile fundamentale ale profesiei”, ne-a spus, printre altele, Traian Briciu.

Reporter: Prin ce se deosebește avocatura modernă, din ultimii 25 de ani, de cea practică înaintea ultimului sfert de secol?

Traian Briciu: O avocatură modernă este adaptată cerințelor timpurilor și corespunde unei epoci istorice diferite de cea anterioară. Sub acest aspect, este clar că avocatura post decembristă este diferită de cea din perioada comunismului, când se afla sub tutela Ministerului Justiției. Legea 51 din 1995 privind organizarea și funcționarea profesiei de avocat a venit să ofere avocaților toate garanțiile independenței lor profesionale. Dovadă că această lege este una modernă este faptul că a rezistat 25 de ani, fără prea multe modificări și fără intervenții asupra esenței sale în ceea ce privește modul de organizare prin autoreglementare. Deci, încă de la început, a fost o lege avangardistă care și-a reglat bine pilonii de stabilitate, atât prin raportare la tradiții, cât și printr-o perspectivă de viitor, rezistând procesului de aderare la Uniunea Europeană și tuturor provocărilor care au urmat în procesul progresiv de globalizare.

Reporter: Cu ce provocări vă confrunțați după 25 de ani de activitate modernă?

Traian Briciu: Stabilitatea profesiei în toți acești ani a fost principalul câștig, fiindănt cont că, într-adevăr, avocatura s-a confruntat și se confruntă, mai ales în ultimii ani, cu provocări fără precedent. Soluția pentru a rezista provocărilor a fost întotdeauna apărarea conținută a principiilor fundamentale ale profesiei de avocat, în special independența avocaților și secretul profesional, care au fost cel mai greu încercate, mai ales în ultimii ani.

Însă suntem prinși în valul globalizării, suntem din ce în ce mai interconectați, astfel încât tendințele mondiale se răsfrâng și la nivel intern. Ca atare, provocările actuale sunt la nivel mondial, mult mai greu de gestionat față de timpurile în care apăreau între granițele unei țări, bine marcate pe hartă.

O vreme a dominat încercările guvernelor de dereglementare a profesiei, însă avocații din întreaga lume au apărât

puternic principiul autoreglementării, ca garanție a independenței avocaților și implicit ca garanție a dreptului la apărare al cetățenilor. Aceasta s-a dovedit o barieră de netrecut până acum. Guvernele de astăzi nu-și mai doresc dereglementarea profesiei liberale, dimpotrivă. Observăm tendințele de fragmentare a acestora în cât mai multe profesii derivate și reglementate, ceea ce mă duce cu gândul la sintagma „Divide et impera”. De exemplu, recent, guvernul român a elaborat un proiect de lege care prevede reglementarea în mod autonom a profesiei de responsabil cu protecția datelor personale, în condițiile în care această activitate este îndeplinită în mod curent de către avocați. UNBR a transmis Senatului un punct de vedere cu privire la acest proiect, care prevede organizarea profesiei de responsabil cu protecția datelor cu caracter personal într-un Corp al responsabililor, persoană juridică de utilitate publică și autonomă, sub pretextul că această profesie ar presupune cunoștințe „avansate” de tehnologie. Or, se poate observa că munca de responsabil cu protecția datelor presupune cunoștințe de tehnologie comune, la îndemâna oricărui avocat. În ceea ce privește cunoașterea profundă a legislației privind protecția datelor, aceasta este un alt al avocaților față de alți profesioniști.

Problemele avocaturii sunt aceleași peste tot și se referă la comercializarea profesiei sub impactul crizelor economice, la concurența cu alte profesii care încearcă să intre pe domeniul rezervat avocaturii, la secretul profesional din ce în ce mai fragil în contextul luptei împotriva terorismului și a crimei organizate. Lista ar putea continua la nesfârșit. Însă astăzi, principala provocare este digitalizarea accelerată de criza Covid 19 și subzistența avocaților în contextul în care instanțele își reduc activitatea, iar piața e amenințată de o nouă recesiune economică. Este foarte clar că această digitalizare va aduce schimbări de anvergură în modul de furnizare a serviciilor juridice de către avocați și suntem foarte concentrați, prin intermediul grupu-

rilor de lucru ale UNBR, să gestionăm aceste schimbări astfel încât să fie respectate principiile fundamentale ale profesiei.

Pe de altă parte, ori de câte ori au loc schimbări în societate, noii factori de putere “umbli” la profesia de avocat, încercând s-o controleze cumva sau chiar s-o discrediteze dacă nu o pot controla. Așa s-a întâmplat dintotdeauna și pretutindeni. Numai dacă ne gândim la țările în care autoritarismul ia amploare în zilele noastre, observăm că avocații sunt printre primii vizati de represiune. Așadar, atenție la ce li se întâmplă avocaților pentru a vedea dacă ne îndreptăm spre democrație sau autoritarism. Dacă independența și libertatea lor sunt sprijinite, ne încadrăm în regulile democrației. Dacă sunt puși la zid prin orice metode represive, ne îndreptăm spre autoritarism.

Reporter: Cum se implică UNBR pe piața avocaturii?

Traian Briciu: Dacă mi-ați fi adresat această întrebare acum câțiva ani, aș fi spus că nu există nimic „piață” a avocaturii. Pentru simplul motiv că avocatura nu a fost niciodată supusă regulilor comerciale și scopului obținerii de profit. Pentru un avocat dintr-o țară de drept continental, această idee ar fi fost de neconceput până în 2015, când Curtea de Justiție a Uniunii Europene s-a pronunțat în cauza Birtz Șiba contra Arănas DevZnas, care a stabilit că avocatul este „furnizor” iar clientul „consumator”, deci relațiile avocat-client se supun dreptului consumatorilor. Practic, această decizie a instanței europene a dat undă verde „comercializării” avocaturii inclusiv în țările de drept continental.

Dar chiar și acum pot să vă spun că UNBR nu se poate implica pe „piața” avocaturii. Ceea ce poate face organizația profesională este să ajute avocații să

reziste pe această piață, prin stabilirea regulilor de conduită, astfel încât să nu abdice de la principiile fundamentale care țin profesia în viață.

“Avocatura nu poate fi o profesie comercială”

Reporter: În ce mod este afectată profesia de avocat de pandemia de Covid-19?

Traian Briciu: Încă de la începutul crizei sanitare, profesia a fost extrem de afectată, întrucât instanțele și-au redus drastic activitatea și marea masă a avocaților profesează la bară. Și această criză a urmat după o perioadă de greve ale magistraților. În perioada stării de urgență, avocații au fost considerați “key workers” în întreaga lume și au fost obligați, prin lege, să-și continue activitatea în condițiile în care, practic, nu puteau face acest lucru la un nivel care să le asigure subzistența. Inițial, avocații au fost excluși de la măsurile de sprijin acordate de către stat mediului economic afectat de criză. A fost nevoie de multă persuasiune din partea UNBR la adresa autorităților, pentru a acorda și avocaților măsurile de sprijin prevăzute pentru IMM-uri. Până la urmă au înțeles că este esențial ca justiția să continue să funcționeze și în această perioadă, iar fără avocați nu se poate. Totuși, încă ne mai lovim la nivel teritorial de interpretări deformate ale măsurilor de sprijin pentru profesii independente.

Reporter: Ce modificări ați observat în sistemul juridic, în ultima perioadă?

Traian Briciu: Dacă vă referiți la această criză sanitară, principalele modificări vizează modul de lucru al avocaților, care se transferă tot mai mult spre mediul online. Criza pandemică este un acceleror al digitalizării și schimbă drastic modul de furnizare a serviciilor avocațiale. Au apărut tot mai

multe platforme de intermediere între furnizorii de servicii și consumatori, inclusiv avocat-client, deținute de terți, care pun serioase probleme în legătură cu principiile fundamentale ale profesiei. Cum poți fi sigur că secretul profesional este protejat pe astfel de platforme, cum poți fi sigur că nu încalci regulile conflictului de interese, atâtea vreme cât într-o comunicare instant, cum este cea online, nu ai posibilitatea să-ți cunoști prea bine clientul?

De aceea, rămân la părerea că avocatura nu poate fi o profesie comercială și nu se poate supune în totalitate regulilor pieței, pentru că avocații sunt parteneri indispensabili ai justiției; fără ei nu se poate înfăptui justiția. Or, justiția nu este o activitate comercială. Deși promovarea intensă a mijloacelor alternative de soluționare a conflictelor duce la o „privatizare” a justiției, așa cum se discută în mediul academic internațional. Aceasta este o altă provocare.

Reporter: În ce domeniu au fost deschise anul acesta cele mai multe procese în instanță?

Traian Briciu: Din păcate, nu avem statistici oficiale în acest sens. Însă ne putem da seama ce domenii iau amploare și ce domenii scad. De exemplu, insolvențele, litigiile de dreptul familiei sau procesele legate de legislația aferentă crizei Covid 19 cresc ca pondere. Tranzacțiile scad, deoarece oamenii stau în expectativă pentru a vedea ce se întâmplă în continuare. Dar probabil vor crește fuziunile, dacă scopul acestora este reducerea costurilor duplicate.

Reporter: Ce considerați că ar trebui modificat la legea după care activați?

Traian Briciu: Deocamdată, nu cred că ar trebui să facem modificări la lege, care conține principiile fundamentale după care se ghidează profesia și modul în care este organizată. Suntem într-o pe-

rioadă în care au loc schimbări disruptive și nu este bine să umblăm la o lege care asigură stabilitatea. Este bine să lăsăm lucrurile să se așeze înainte să începem schimbări. Însă, este destul de clar că va trebui să urmărim tendințele mondiale și să ne adaptăm în consecință, atunci când va fi momentul potrivit.

La statutul profesiei ar trebui făcute unele intervenții, în special în ceea ce privește publicitatea și interprofesionalitatea, pentru a face față pieței actuale în ceea ce privește concurența cu alte profesii și cererea de servicii integrate. Dar aceste aspecte necesită o consultare prealabilă a corpului profesional.

“Este reglementată posibilitatea audierilor online în procesul penal”

Reporter: Având în vedere contextul actual, credeți că ar putea exista procese online?

Traian Briciu: Vor exista, cu siguranță! În momentul de față este reglementată posibilitatea audierilor online în procesul penal. Există deja un proiect de lege privind unele măsuri în domeniul justiției în contextul pandemiei de COVID-19, pus în dezbatere de Ministerul Justiției. Proiectul prevede măsuri temporare de soluționare a proceselor în mediul online, inclusiv în materie civilă. Dar este greu de crezut că, odată implementată această practică, se va reveni la regulile anterioare privind desfășurarea proceselor în formă fizică. Instanțele sunt deja supraaglomerate de reștanțele acumulate în perioada pandemiei, astfel încât se va impune necesitatea unor căi de rezolvare mai rapide a dosarelor întârziate.

Reporter: Există amânări de spețe mai mult decât într-un an obișnuit?

Traian Briciu: Da, există amânări și din păcate acestea n-au început odată cu criza pandemică, ci înainte de aceasta, cu grevele magistraților. Rapoartele Consiliului Superior al Magistraturii și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție din anii următori vor arăta dimensiunile blocajelor.

Reporter: Care este diferența între piața noastră de avocatură și cea dintr-o țară europeană?

Traian Briciu: Nu mai există „piața noastră” de avocatură, întrucât aceasta este supusă interferențelor europene și chiar mondiale. Tot ce se întâmplă pe piața europeană a avocaturii se întâmplă și pe piața națională, deci din punctul de vedere al cererii și ofertei pe această „piață” nu văd diferențe. Avocații români sunt la fel de bine pregătiți ca și colegii lor din alte țări pentru a face față provocărilor care apar.

Reporter: Mulțumim! ■

NOTARIAT

”Principala noastră preocupare - identificarea soluțiilor pentru digitalizarea profesiei de notar public”

(Interviu cu Dumitru Viorel Mănescu, Președintele Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România)

Activitatea notarială are particularitățile și secretele sale. În prezent, principala preocupare notarilor este identificarea soluțiilor pentru digitalizarea profesiei lor, după cum ne-a spus Dumitru Viorel Mănescu, Președintele Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România, care, răspunzându-ne unor întrebri, a pus mai multă ”lumină” pe anumite aspecte ale acestei activități, pe alocuri cunoscută într-o mai mică măsură.

Reporter: Suntem la 25 de ani de activitate notarială modernă. Ce înseamnă acest sfert de secol pentru domeniul în care activați și ce presupune mai exact activitatea modernă a unui notar?

Viorel Mănescu: În primul rând doresc să vă felicit pentru inițiativa de a dedica un întreg supliment al ziarului dumneavoastră activității de Drept, toate acestea în contextul aniversării a 25 de ani de activitate modernă atât în domeniul notarial, cât și în cel avocațial.

Profită de această ocazie și doresc să vă mulțumesc pentru posibilitatea acordată de a mă putea adresa cititorilor publicației dumneavoastră, dar în egală măsură și să mulțumesc tuturor celor care au apelat în acești 25 de ani la serviciul notarial, pentru că numai datorită legăturilor strânse și încrederii de care notarul s-a bucurat în relația cu cetățeanul, ca beneficiar al serviciilor notariale, am putut dezvolta și moderniza această profesie. Nu în ultimul rând, doresc să transmit cele mai alese gânduri colegilor avocați care marchează tot 25 de ani de profesie avocațială sub semnul modernismului și să îi asigur de tot sprijinul și colaborarea noastră în realizarea pe viitor a unor proiecte care sa vină în sprijinul cetățeanului și a menținerii unui echilibru juridic, element deosebit de esențial în arhitectura statului de drept.

Pentru a va putea răspunde la această întrebare trebuie să facem o mică retrospectivă a activității pe care o desfășurau notarii de stat înainte de anul 1995. Astfel, între anii 1953-1995 activitatea notarială a fost desfășurată de către notarii de stat în calitate de angajați ai Ministerului Justiției.

Data de 17 noiembrie 1995 marchează în timp momentul aplicării efective a dispozițiilor Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, intrate în vigoare încă din luna mai, prin începerea activității foștilor notari de stat ca și notari publici, în cadrul acestei forme moderne de organizare, în acord cu procesul mai larg de modernizare a țării, accelerat prin evenimentele care au avut loc în anul 1989. Elaborarea acestui act normativ a avut în vedere atât tradiția notariatului public, care a funcționat anterior în Bucovina și Transilvania, dar și necesitatea de a rezolva inconvenientele practice ale organizării profesiei sub forma notariatelor de stat care în aceea perioadă de efervescență juridică și legislativă nu mai putea ține pasul cu realitățile sociale. Mă refer aici la o creștere exponențială a numărului de tranzacții imobiliare și mobiliare generate de legile de constituire și respectiv, de reconstituire a dreptului de proprietate, dar și de legislația în materia privatizării fostelor societăți cu capital de stat. Infrastructura folosită pentru desfășurarea activității, dar și resursa umană existentă la acea dată deveniseră insuficiente pentru desfășurarea în condiții normale a acestei activități extrem de importante pentru societate. Cu toții ne amintim sau putem să ne reamintim recitind presa vremii, despre aglomerrările de pe holurile notariatelor de stat, despre cozile interminabile și întârzierile în rezolvarea problemelor de natură juridică de către notarii de stat, aspecte care au generat nenumărate nemulțumiri cetățenilor care erau nevoiți să aștepte foarte mult timp pentru încheierea unui act sau proceduri notariale.

Prin urmare, intrarea în vigoare la 17 noiembrie 1995 a Legii 36/1995 a

fost momentul de trecere la etapa modernă a acestei profesii, în sensul că dacă până la această data au existat în țară circa 100 de notariate de stat, după această dată cei 448 de foști notari de stat au devenit notari publici, deschizându-și pe cheltuiala lor propriile birouri notariale, lăsând astfel la alegerea cetățeanului căruia dintre birouri să se adreseze.

Notariatul modern este caracterizat atât prin creșterea numărului de birouri notariale, creșterea numărului de notari publici (în 1995 la nivel național erau 448 de notari în prezent sunt 2480 de notari care își desfășoară activitatea în 1800 de birouri notariale) și, nu în ultimul rând, calitatea și siguranța serviciilor prestate. Astfel, cetățeanul și-a redus considerabil timpii de așteptare pentru încheierea unui act sau procedură notarială, notarul public obținând în numele lui anumite acte de la autorități, aspect care îl scutește pe acesta de parcurgerea unor drumuri inutile , fără a mai vorbi și de climatul în care aceste acte se instrumentează, în sensul că participanții la actul notarial de bucură de confidențialitatea discuțiilor purtate în cadrul biroului notarial.

Reporter: Ce a adus bun acești 25 de ani și cu ce provocări va confrunțați?

Viorel Mănescu: În opinia noastră, cel mai bun lucru care s-a întâmplat în cei 25 de ani de notariat public modern este faptul că am reușit să păstrăm încrederea pe care cetățeanul ne-a acordat-o apelând la serviciile noastre în totată această perioadă. Acest fapt este confirmat și de sondajul de opinie realizat la nivelul anului trecut cu un institut de prestigiu indică faptul că 91% dintre cei chestionați consideră că profesia de notar public în societate este destul de importantă sau foarte importantă, iar 72% au declarat că, dintre profesiile juridice, în aceea de notar au cea mai mare încredere.

În ceea ce privește provocările pe care le avem în vedere în prezent, trebuie să arătăm că apariția intempestivă a pandemiei cu Covid 19 ne-a determinat să impulsționăm și să accelerăm ritmul implementării la un nivel și mai avansat a noilor tehnologii în activitatea notarială. Astfel, am creat la nivelul Uniunii o strategie care a fost aprobată de către Consiliul Uniunii, iar în prezent implementarea acesteia se desfășoară pe două paliere și anume, în primul rând, armonizarea legislației cu realitățile actuale și aici mă refer la modificarea și completarea Legii 589/2004 privind activitatea notarială electronică și, în al doilea rând, realizarea unor studii de către societăți acreditate de către Agenția de Digitalizare a României, care să ne sprijine în alegerea celor mai bune soluții în procedura de autorizare a notarilor publici care vor desfășura activitatea notarială electronică .

Nu vă ascund că suntem în discuții destul de avansate și cu reprezentanții Agenției de Digitalizare a României în vederea identificării unor soluții pentru ca notarii publici să aibă acces la bazele de date gestionate de administrațiile publice centrale și locale în vederea obținerii informațiilor necesare pentru încheierea în condiții de maximă siguranță a actelor și procedurilor notariale.

În paralel cu acest proiect , la nivelul Centrului Național de Administrare a Registrelor Naționale Notariale -INFONT (CNARNN-INFONOT) se află în faza de testare o platformă de gestiune a activității biroului notarial, denumită I-NOT, pilon de bază în digi-

talizarea activității notariale. Această aplicație va veni în sprijinul notarilor în procesul firesc de trecere de la actul notarial pe suport de hârtie la actul notarial digitalizat începând din luna ianuarie 2021 și va permite o intercomunicare facilă cu alte platforme publice, pentru accesul notarilor la informațiile necesare încheierii actelor notariale pe suport electronic.

Reporter: Cum se implică Uniunea Notarilor pe piața de profil?

Viorel Mănescu: În primul rând doresc să precizez că nu avem o piață de profil, întrucât în opinia noastră activitatea notarială nu se încadrează în sfera serviciilor comerciale, din acest motiv nu putem vorbi de o piață de profil. Fiind o profesie reglementată, aspectele privind statutul notarului public și modul de exercitare al activității sunt în mod clar prevăzute la nivelul legii. În ceea ce privește implicarea Uniunii în activitatea notarilor, precizăm că Legea 36/1995 prevede modul în care Uniunea își realizează obiectivele din domeniile sale de activitate, această instituție având următoarele funcții:

- a) de strategie, prin stabilirea direcțiilor de dezvoltare și modernizare a activității notariale;
- b) de reglementare a activității, prin norme terțiare specifice, prin care se asigură, în conformitate cu strategia adoptată, punerea în aplicare a legislației în domeniul notarial și realizarea cadrului juridic subsidiar specific;
- c) de reprezentare pe plan intern și internațional a notarilor publici;
- d) de îndrumare, sprijin și control al activității profesionale a notarilor publici, în aplicarea corectă a prevederilor legale în domeniul notarial;
- e) de administrare a patrimoniului propriu.

De asemenea, în exercitarea funcțiilor care îi revin, Uniunea poate colabora cu autoritățile și instituțiile publice, cu alte persoane juridice de drept public sau privat, române ori străine, pentru realizarea unor obiective de interes comun, corespunzătoare domeniului său de activitate.

Reporter: Ce sfaturi le puteți oferi celor care doresc să devină notari publici? Mulți tineri se orientează exclusiv în funcție de partea materială...

Viorel Mănescu: Exercițarea cu succes a acestei profesii presupune un bagaj serios de cunoștințe juridice din toate domeniile dreptului. Fiind o profesie al cărei exercițiu implică autoritatea statului, cei care doresc să devină notari trebuie să știe că exercitarea profesiei de notar implică și o răspundere pe măsură. Secretul longevității în această profesie constă, în opinia mea, în respectarea cu strictețe a legii, perfecționarea constantă a cunoștințelor profesionale și nu în ultimul pentru a fi un notar bun trebuie să iubești oamenii, pentru că numai așa poți să empatizezi cu problemele pe care aceștia le au, putând găsi soluțiile legale adecvate.

Reporter: Diferă activitatea unui notar din România de aceea a unui

din Spania sau Italia? Care sunt preocupările comune ale notarilor la nivel european?

Viorel Mănescu: În ceea ce privește sistemul de drept care guvernează aceste notariate din spațiul european, cu câteva excepții – Marea Britanie, Norvegia, Suedia - precizăm că acesta este identic , fiind bazat pe sistemul de drept latin în care solemnitatea procedurilor și nivelul ridicat de reglementare joacă un rol esențial. Cu siguranță că în ceea ce privește competențele notarilor acestea sunt diferite , în funcție de modul în care autoritățile statului au dorit să le delege.

Principala preocupare atât la nivel european, cât și mondial constă în identificarea celor mai bune soluții în ceea ce privește digitalizarea profesiei de notar public, preocupări impulsionate și de declanșarea la nivel global a pandemiei Covid-19. Prin urmare, la nivelul organizației profesionale constituită din notariatele care funcționează la nivel european , s-au creat grupuri de lucru formate din notari și alți specialiști care analizează sistemele drept din fiecare stat membru încercând să identifice cele mai bune soluții tehnice în materie de digitalizare. Astfel, orice mijloc tehnologic utilizat de notariat drept instrument în exercitarea funcțiilor sale trebuie să permită notarului să îndeplinească sarcinile sale de garantare a controlului capacității/ discernământului utilizatorilor săi, secretul profesional și protecția datelor utilizatorilor.

Reporter: Din punctul de vedere al profesiei de notar, ce modificări ar mai trebui aduse legislației din domeniu?

Viorel Mănescu: Ca orice legislație și legislația notarială este perfectibilă, motiv pentru care atât în urma controalelor profesionale efectuate, a discuțiilor purtate cu colegii notari, cât și din sesizările primite de la autorități și cetățeni, analizăm în permanență dispozițiile legale care ne reglementează activitatea, perfecționarea legislației reprezentând un deziderat permanent pentru instituția noastră.

În prezent, în materie legislativă lucrăm la elaborarea unui proiect de modificare și completare a Legii 589/2004 privind activitatea electronică notarială, proiect care vizează crearea posibilității întocmirii actelor și procedurilor notariale pe suport electronic, precum și posibilitatea interconectării notarilor publici cu bazele de date ale administrației publice centrale și locale. După finalizarea proiectului urmează să purtăm discuții, în vederea promovării, atât cu Autoritatea pentru Digitalizarea României, cât și cu Ministerul Justiției.

Reporter: Se poate vorbi despre un notar de succes și unul cu o activitate mai puțin reușită?

Viorel Mănescu: Din prisma satisfacțiilor profesionale apreciez că nu ar trebui să folosim asemenea termeni de comparație, întrucât eu consider că atâtă timp cât cetățeanul care a încheiat în biroul tău un act sau o procedură nota-

rială, revine după un anumit timp pentru alte acte sau proceduri sau te recomandă și altor cunoscuți, activitatea desfășurată poate fi considerată de succes. Prin urmare, barometrul succesului sau insuccesului activității notariale este dat de cele mai multe ori de gradul de satisfacție al cetățeanului față de serviciul notarial prestat și soluția legală dată acestuia.

Reporter: Cum trec notariatele prin perioada de criză produsă de pandemie și cum este afectată activitatea lor de această criză?

Viorel Mănescu: Din punct de vedere economic, la fel ca și la ceilalți profesioniști, există notari a căror activitate a fost afectată mai puțin , dar și notari ale căror venituri au scăzut dramatic în perioada pandemiei. Pe lângă toate acestea mai există și riscul infecțiilor cu acest virus, pentru că așa cum știți atât în perioada stării de urgență, cât și ulterior pe durata stărilor de alertă, birourile notariale au fost deschise în permanență, notarii asigurând funcționarea neîntreruptă a acestui serviciu public.

Reporter: Ce modificări ați observat în activitate (sunt segmente unde a scăzut cererea serviciilor sau, dimpotrivă, segmente unde numărul solicitărilor au crescut)?

Viorel Mănescu: Din analiza situațiilor statistice furnizate de notari nu putem spune ca am identificat modificări semnificative ale cererii de servicii notariale, acestea fiind în marja normală de creștere, respectiv scădere de la o lună la cealaltă lună. A existat o creștere mai semnificativă pentru anumite acte și proceduri după încetarea stării de urgență în special în materie imobiliară, deoarece, în principal, s-au putut finaliza unele tranzacții care s-au întrerupt din cauza măsurilor de izolare luate de autorități. Dimpotrivă, unele proceduri importante cum ar fi, de exemplu succesiunile, au scăzut într-un număr considerabil .

Reporter: Din ce domeniu vin acum cele mai multe solicitări?

Viorel Mănescu: În general au fost multe solicitări în ceea ce privește întocmirea unor procuri și a unor acte necesare pentru valorificarea unor drepturi sociale.

Reporter: Cu ce dificultăți vă confrunțați tot mai mult în ultima perioadă?

Viorel Mănescu: Principalele dificultăți sunt cele generate de efectele pandemiei și riscurile la care se supun notarii prin interacțiunea cu persoane posibil infectate, dar și lipsa unei infrastructuri informatice din partea autorităților statului care să permită notarului obținerea online, în numele cetățeanului, a unor documente necesare încheierii unor acte și proceduri notariale.

Reporter: Ce considerați că ar trebui modificat la legea după care activați?

Viorel Mănescu: În prezent, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România - UNNPR contribuie la realizarea unui proiect cu fi-

nanțare europeană, derulat de CSM în parteneriat cu Secretariatul General al Guvernului prin Programul Operațional Capacitate Administrativă. Proiectul își propune, în principal, să elimine factorii care conduc la supraîncărcarea instanțelor de judecată prin reducerea sau înlăturarea

În prezent, în materie legislativă lucrăm la elaborarea unui proiect de modificare și completare a Legii 589/2004 privind activitatea electronică notarială, proiect care vizează crearea posibilității întocmirii actelor și procedurilor notariale pe suport electronic, precum și posibilitatea interconectării notarilor publici cu bazele de date ale administrației publice centrale și locale".

dosarelor repetitive, iar Uniunea participă la acest program prin notari publici care au calitatea de experți externi în cadrul proiectului sus-menționat. Contribuția reprezentanților UNNPR la obținerea rezultatelor propuse urmărește degrevarea instanțelor prin elaborarea de politici publice (proceduri, instrumente) care sa stimuleze soluționarea alternativă a disputelor în materie civilă, sens în care vor fi analizate cerințele actuale privind soluționarea alternativă , modul și întinderea pe care mecanismele de soluționare alternativă a disputelor le au în alte jurisdicții din Uniunea Europeană și se vor elabora propuneri de reglementare și instrumente de aplicare a acestora, inclusiv prin modificarea și completarea Legii notarilor publici și a activității notariale nr.36/1995.

De asemenea, așa cum am menționat pe parcursul interviului, se impune și modificarea Legii 589/2004 privind activitatea electronică notarială ca urmare a digitalizării activității notariale. Prin urmare, dezideratul nostru în materie de digitalizare este acela de a reuși să ne interconectăm cu întreaga administrație a statului , astfel încât să putem reduce costurile și timpii de răspuns la solicitările cetățenilor, iar actului notarial dematerializat să poată fi transmis în condiții de siguranță către autorități pentru îndeplinirea tuturor procedurilor prevăzute de lege.

Reporter: Vă mulțumim! ■

Sondajul de opinie realizat la nivelul anului trecut cu un institut de prestigiu indică faptul că 91% dintre cei chestionați consideră că profesia de notar public în societate este destul de importantă sau foarte importantă, iar 72% au declarat că, dintre profesiile juridice, în aceea de notar au cea mai mare încredere".

INTERVIU

NICOLETA MUNTEANU, PARTENER EURO INSOL:

”Ne aflăm în plin proces de trecere spre o nouă formă de civilizație”

„Justiția în vremea pandemiei” ar putea fi titlul unei cărți. Doamna Nicoleta Munteanu a avut amabilitatea să ne schițeze “un capitol”, care descrie activitatea dintr-o perioadă mult mai complicată decât se anticipa.

Reporter: Anul acesta se împlinește un sfert de secol de activitate modernă în domeniul avocaturii. Ce înseamnă mai exact activitate modernă a unui avocat?

Nicoleta Munteanu: Dacă ne raportăm, pe de o parte, la evoluția domeniilor economice, care au diversificat litigiile și natura acestora, iar pe de altă parte, la viteza de inovare a tehnologiilor, care au condus la transformarea modelelor de business existente, forțând organizațiile atât din mediul public, cât și cele din mediul privat să se adapteze noilor tehnologii, așa spune că activitatea modernă a unui avocat înseamnă adaptabilitate, creativitate și inovare a practicii judiciare.

Reporter: Ce a adus bun acești 25 de ani și cu ce provocări vă confrunțați după 25 de ani de activitate modernă?

Nicoleta Munteanu: Este deja o realitate faptul că ne aflăm în plin proces de trecere spre o nouă formă de civilizație. Alvin Toffler o numește „societatea informațională” care are la bază software-ul, hardware-ul și roboții. Aceste tehnologii schimbă nu numai felul în care este organizată activitatea economică și piața muncii, dar și practicile judiciare, determinate de omniprezența tehnologiei în viața de zi cu zi. Înțelegerea și aplicarea eficientă a acestor tehnologii informatice reprezintă marea noastră provocare. Din anul 2002, de când profesez și până în prezent, piața avocaturii s-a dezvoltat considerabil, cauzele clienților fiind din ce în ce mai diverse și complexe. Cadrul juridic creat prin introducerea noilor coduri, reforma în domeniul justiției, acțiunile unor instituții ale statului cu atribuții în domeniul justiției au avut ca efect creșterea calității actului de justiție. Informaticizarea instanțelor de judecată (accesarea platformei portal.just.ro în vederea vizualizării dosarului informatic) este un prim pas către noua societate și către digitalizarea justiției. Astăzi, doar la un click distanță poți avea acces la toate documentele unui dosar de oriunde, de acasă, de la birou, de pe orice calculator sau smartphone, doar pe baza unui cod unic. În viitorul apropiat sunt sigură că toți participanții la proces, inclusiv judecătorul vor discuta în fața unor laptopuri sau tablete pentru că „dosarele” vor fi stocate pe suport optic, cu transfer de date și acces printr-un singur click. În cadrul cauzelor de avocatură, de mai mult ani au fost create software-uri specializate care acoperă întreaga gamă de activități specifice profesiei de avocat. Iată cum tehnologia ne oferă mai mult timp și o mai bună organizare, întrucât integrează și interconectează datele, procesele de lucru și relațiile atât cu membrii echipei, cât și cu instanțele de judecată și clienții.

Reporter: Cum trec casele de avocatură prin perioada de criză produsă de pandemie și cum este afectată activitatea lor de această criză?

Nicoleta Munteanu: Adaptabilitatea este o trăsătură esențială a avocatului. Avocații sunt antrenați să facă față schimbărilor normelor legale, cu alte cuvinte să fie în permanență la curent cu toate noutățile din domeniul juridic în care activează. Ca răspuns în fața crizei, nu numai casele de avocatură, cât și clienții (companii sau persoane fizice) au ales calea unei adaptări rapide. Am devenit cu toții dependenți de serviciile digitale mai mult ca niciodată, deoarece, fără ele, distanțarea fizică ar fi fost mult mai greu de realizat. Ca urmare a distanțării sociale impusă de coronavirus, în această perioadă am asistat la o adevărată explozie în ceea ce privește creativitatea și inovația platformelor de streaming și co-working care răspund nevoii de a comunica live, de a fi cât mai aproape de interlocutor. Clienții sunt din ce în ce mai sofisticati, pretențioși și schimbători, iar volumul de muncă este din ce în ce mai mare pe cerințele punctuale. Atâtea casele de avocatură, cât și clienții caută noi modalități de a stabili întâlniri, de a primi și oferi consultanță de calitate online, care să genereze valoare adăugată serviciilor.

Reporter: Cum apreciați măsurile luate de Guvern anul acesta pentru susținerea mediului de afaceri?

Nicoleta Munteanu: Sunt conșină că toate instrumentele disponibile au fost folosite pentru a atenua consecințele pandemiei care au afectat atât sănătatea publică, cât și economia. Din perspectiva forței de muncă, Guvernul a adoptat o serie de măsuri menite să ajute atât angajații, prin acordarea șomajului tehnic astfel încât veniturile să nu le fie grav afectate, menținându-se în acest fel locurile de muncă, cât și angajatorii, prin acordarea unui ajutor pentru susținerea plății salariilor. Pentru readaptarea la piața muncii, a fost gândit programul de calificare și recalificare care va fi sprijinit parțial din fonduri europene și de la buget. În perioada de lockdown au fost plafonate prețurile la medicamente și aparatură medicală, la alimentele de strictă necesitate și la serviciile de utilitate publică (energie electrică și termică, gaze, alimentare cu apă, salubritate, carburanți, etc.) în limita prețului mediu din ultimele luni înaintea declarării stării de urgență. De asemenea, ratele la creditele bancare au fost suspendate la cerere, termenele de plată a datoriilor fiscale au fost prelungite, rambursarea concediilor medicale plătite de către agenții economici. Cu toate acestea, mediul de afaceri are nevoie de echilibru din partea angajaților, politici flexibile, coerente și inteligente post pandemii din partea statului astfel încât, forța de muncă să fie capabilă să aducă România dezvoltare durabilă și prosperitate pe termen lung.

Reporter: Ce credeți că ar fi trebuit să facă autoritățile în această perioadă?

Nicoleta Munteanu: Motoarele economiei românești au nevoie de investiții masive pentru a putea rămâne competitive. Lipsa de transparență și incapacitatea de a preziona o strategie pe termen lung reduce mult din apetitul investitorilor. În acest context, stimularea investițiilor străine și a celor autohtone, în special în sectoarele cu potențial ridicat este vitală pentru o economie performantă. Mediul de afaceri are nevoie de investiții susținute, de un cadru juridic și fiscal stabil și sustenabil pe termen lung, care să confere nu numai încredere investitorilor de a aduce business-uri importante în România, dar și pentru asigurarea unei mai mari predictibilități. Reforma administrației publice și eficientizarea instituțională, dezvoltarea infrastructurii (învățământ, sănătate, transport, energie, telecomunicații), atragerea de investiții, susținerea unei creșteri economice bazată pe producție, investiții masive în digitalizare pentru creșterea competitivității economiei românești, debirocratizarea și înlăturarea formalismelor excesive în relația cu autoritățile publice, îmbunătățirea accesului la finanțe mai ales pentru IMM-uri și micro-intreprinderi, consider că ar trebui să fie principalele subiecte de pe agenda de lucru a guvernului.

Reporter: Ce strategie a abordat casa de avocatură pe care o reprezentați pentru a depăși mai ușor criza sanitară/economică?

Nicoleta Munteanu: Pentru noi, provocarea momentului o reprezintă inovarea permanentă a modelului de business, a strategiei. Fie că vorbim despre modul cum este definită performanța, cum se alocă resursele sau cum arată cultura organizației, procesele de management sunt primele care trebuie inovate pentru a genera schimbarea dorită. Inovația în management este de natură să schimbe modul de lucru al managerilor, scopul fiind acela de a mări performanțele companiei. Din păcate adevăratul impediment în calea inovației este povara vechilor mentalități. Aria mea de practică este spectaculoasă și în același timp necesară pentru

activitatea economică în ansamblul ei. Insolvența este necesară pentru eficiența, dinamica și finalitatea mecanismelor economice. Înțelegerea insolvenței ca un „rău necesar”, ca un dezechilibru care trebuie să pregătească un nou echilibru, ca un „punct critic” merită, nu numai să tragă un serios semnal de alarmă, cât și să se constituie într-un „nou început”, reprezintă cea mai plastică radiografie a insolvenței. Insolvența va rămâne în continuare „răul necesar”, existent în orice circuit economic. Apariția ei declanșează măsuri preventive și reactive de răspuns la criză și situa-

tria prelucrătoare, industria înfrumusețării, industria transporturilor, dar și industria creativă și sectorul cultural.

Reporter: Cu ce provocări vă confrunțați tot mai mult în ultima perioadă?

Nicoleta Munteanu: Pandemia ne-a forțat să ne schimbăm comportamentele. Modelele tradiționale de interacțiune cu care ne-am obișnuit în viața publică și privată au devenit aproape imposibile. În aceste condiții am fost nevoiți să ne adaptăm, să reinventăm dialogul, modul în care găsim soluții și interacționăm, evident, ajutați de tehnologie. În acest

Pandemia ne-a forțat să ne schimbăm comportamentele. Modelele tradiționale de interacțiune cu care ne-am obișnuit în viața publică și privată au devenit aproape imposibile. În aceste condiții am fost nevoiți să ne adaptăm, să reinventăm dialogul, modul în care găsim soluții și interacționăm, evident, ajutați de tehnologie. În acest context, clienții noștri au conștientizat importanța avocatului ca partener de afaceri, care este în permanență alături de ei, îi cunoaște întreaga activitate și îl consiliază de fiecare dată când trebuie luată o decizie".

ții de risc. Modelul de business promovat de noi este unul bazat pe o abordare creativă și inovatoare, încercând să schimbăm mentalitatea de business a managementului companiilor aflate în insolvență. Pentru noi este important ca la nivelul companiilor aflate în procedură, de la cel mai mic până la cel mai mare nivel de management, să existe o rezonanță cu managementul promovat de noi.

Reporter: Ce modificari ati observat in piata pe care activati (sunt segmente unde a scazut cererea serviciilor sau, dimpotriva, segmente unde numarul solicitarii au crescut)?

Nicoleta Munteanu: În 2019, potrivit raportului Băncii Mondiale - Doing Business 2020 Raport - România s-a clasat pe locul 55 în clasamentul privind ușurința de a derula afaceri, cu trei locuri sub poziția de anul anterior și cu zece sub clasamentul de acum doi ani. Criza, cu multiplele fațete - sanitară, economică, socială - a influențat comportamentul oamenilor de afaceri care, în această perioadă este unul prudent, ponderat, care se concentrează pe finalizarea proiectelor aflate într-o fază avansată de dezvoltare, pe reducerea costurilor, dar și pe reorganizarea unor afaceri care nu s-au dovedit profitabile. Din această perspectivă, observ o creștere de intrare în insolvență a multor companii care au fost afectate de criză și care activează în diferite industrii și sectoare din economie precum turismul, horeca, indus-

context, clienții noștri au conștientizat importanța avocatului ca partener de afaceri care este în permanență alături de ei, îi cunoaște întreaga activitate și îl consiliază de fiecare dată când trebuie luată o decizie. În altă ordine idei, neajunsurile sistemului nostru judiciar, legislația în continuă schimbare care generează incertitudine juridică, practica neunitară a instanțelor de judecată, fenomen des întâlnit în modul de aplicare și interpretare al legii, ritmul alert în care se desfășoară această profesie, precum și dorința de a nu face rabat de la calitatea serviciului oferit, consider că sunt principalele dificultăți cu care se confruntă profesia.

Reporter: Având în vedere contextul actual, credeți că s-ar putea trece la procese online? Cu judecător, procuror, avocați...

Nicoleta Munteanu: Ne îndreptăm inevitabil spre o lume preponderent digitală. În acest context, sistemul judiciar trebuie să se digitalizeze la rândul său, ceea ce înseamnă crearea de platforme dedicate care să permită desfășurarea ședințelor de judecată prin videoconferință, atât în cauzele penale, cât și în cele non-penale. Primele ședințe de judecată online au avut loc la finalul lunii martie când, ședințele completului pentru soluționarea recursului în interesul legii și ale completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept s-au desfășurat în condiții de videoconferință, din locuri aflate în ambele sedii ale Înaltei Curți de Casție

și Justiție. Desfășurarea ședințelor de judecată în sistem de videoconferință a fost implementată și la nivelul Tribunalului Municipiului București. În materie penală, cei aflați în arest preventiv atât la Poliție, cât și în Penitenciar au fost audiați prin sistemul de videoconferință, existent în toate instanțele.

În plină pandemie, chiar la începutul lunii aprilie a avut loc pe platforma Zoom primul proces de judecată simulat în mediul online din România. Proiectul a fost pus în practică de Digital Law și s-a numit numit Covid-19. Experimentul a avut un real succes și reprezintă prima sedință de judecată în mediul online. În vederea derulării procesului judiciar prin videoconferință, atât judecătorul cât și grefierul cauzei s-au conectat prin intermediul unor tablete, iar avocații prin intermediul propriilor terminale, din locații diferite precum Brașov, București, Brăila, Cluj-Napoca, Ilfov, Dolj și Timiș. Acest experiment reușit ne-a demonstrat faptul că desfașurarea unei sedinței de judecată prin videoconferință este posibilă atât din punct de vedere tehnic, cât și din punct de vedere legislativ, iar justiția telematică, care presupune desfașurarea procedurilor judiciare în sistem online, de la distanță prin conectarea la platforme specifice, poate reprezenta o alternativă la justiția clasică, fără pretenția de a o înlocui. Astfel, implementarea și folosirea instrumentelor digitale în sistemul judiciar, precum și realizarea actului de justiție în sistem online, vine cu o serie de avantaje

În 2019, potrivit raportului Băncii Mondiale - Doing Business 2020 Raport - România s-a clasat pe locul 55 în clasamentul privind ușurința de a derula afaceri, cu trei locuri sub poziția de anul anterior și cu zece sub clasamentul de acum doi ani. Criza, cu multiplele fațete – sanitară, economică, socială – a influențat comportamentul oamenilor de afaceri care, în această perioadă este unul prudent, ponderat, care se concentrează pe finalizarea proiectelor aflate într-o fază avansată de dezvoltare, pe reducerea costurilor, dar și pe reorganizarea unor afaceri care nu s-au dovedit profitabile".

AFACERI

INTERVIU CU AVOCATUL ALEXANDRA IANUL (FOSTĂ BURADA):

”Directivele europene au corectat conținutul contractelor de credit”

Implementarea noilor Directive Europene în domeniul bancar a condus la o corecție pozitivă a conținutului contractelor de credit, este de părere avocatul Alexandra Ianul (fostă Burada). Specialistul ne-a explicat: “Sistemul bancar a fost nevoit să se adapteze noilor cerințe de reglementare, adaptarea fiind de cele mai multe ori una corectă. În ultimii ani, anumite instituții de credit ne-au solicitat verificarea conformității contractelor de credit cu legislația pentru protecția consumatorilor și am fost bucuroasă să constat că normele au fost respectate, în aceste cazuri. Cred că acest tip de proiecte sunt extrem de benefice și de natură a reconstrui încrederea între consumatori și finanțatori”.

Reporter: Cum trec casele de avocatură prin perioada de criză?

Alexandra Ianul: Răspunsul la această întrebare diferă în funcție de aria de practică a fiecărei case de avocatură, însă per ansamblu nu putem nega că și domeniul nostru de activitate a fost afectat de criza produsă de pandemie, fiind o adevărată provocare pentru manageri să se adapteze noilor condiții și cerințe din piață.

Este evident că acele case de avocatură care oferă consultanță domeniului HoReCa, turism, arts and entertainment au trecut prin aceleași dificultăți prin care trec și clienții lor. Cu toate acestea, trebuie să amintim că anumite sectoare din industrie (companii pharma și medicale, companii de retail sau marile și micile afaceri ce se axează pe livrări la domiciliu etc.) au avut o activitate înfloritoare ce a solicitat și un puternic suport juridic pentru dezvoltare și creștere.

Una dintre provocările acestei perioade, care s-a resimțit la nivelul fiecărei case de avocatură independent de dimensiune – de la cabinete individuale, boutique law firms și până la societățile de avocatură tip corporație – a fost aceea de a ține pasul cu legislația adoptată de autorități în toată această perioadă. S-a conturat în breasla noastră termenul de legislație pandemică, ce încorporează toate actele normative, dar și de putere juridică înferioară (legi, decrete, ordonanțe, ordine, dispoziții, hotărâri) adoptate în cele mai variate domenii, cu scopul impunerii măsurilor de combatere a pandemiei și a efectelor sale pe plan medical, economic, social etc.

Reporter: Cum apreciați măsurile luate de Guvern anul acesta pentru susținerea mediului de afaceri?

Alexandra Ianul: Deși reprezentanții executivului s-au grăbit să anunțe încă din luna martie a acestui an o serie de măsuri menite să susțină mediul de afaceri și să vină în ajutorul agenților economici (punându-se accent pe IMM-uri), acestea au apărut cu întârziere și deloc facil de implementat. În continuare există un hatis birocratic pentru accesarea măsurilor menite să ajute companiile să treacă peste perioada de criză, iar de cele mai multe ori în perioadele de criză factorul timp este esențial. De asemenea, din analiză solicitărilor clienților noștri ce aparțin celor mai afectate domenii (HORECA, industria muzicală), am constatat că pentru aceștia măsurile au fost aproape inexistente.

Reporter: Ce credeți că ar fi trebuit să facă autoritățile în acesta perioadă?

Alexandra Ianul: Dat fiind natura problemei cu care ne confruntăm la nivel global, consider că principalele măsuri ce se impuneau erau în sectorul medical/sănătate, fiind necesară creșterea capacității României de îngrijire și tratare a pacienților Covid, cu respectarea condițiilor optime de siguranță pentru personalul medical.

Apoi, urmau a fi luate măsurile în domeniile afectate atât direct (companii ce și-au închis sau restrâns activitatea ca efect al deciziilor autorităților), cât și indirect (companii ce și-au restrâns, sau în unele cazuri chiar închis activitatea, ca și consecință a scăderii cererii pe piață), având în vedere că sectoarele economice sunt înlănțuite și prezintă o interdependență.

În ceea ce privește persoanele fizice, s-au luat măsuri cu privire la șomaj, telemunca și măsuri menite să îi ajute pe părinții care nu au cu cine să își lase copii, cu toate acestea au fost anumite categorii de persoane ce au fost uitate de autorități.

Reporter: Ce a făcut casa de avocatură pe care o reprezentați în acest an și ce mișcări ați observat în piața de profil?

Alexandra Ianul: Și cabinetul nostru s-a confruntat cu o serie de provocări în această perioadă. În primul rând am impus o serie de măsuri de natură sanitară, sens în care am încercat să limităm pe cât posibil contactul fizic cu clienții (cărora le mulțumim pentru înțelegere), activitatea desfășurându-se preponderent prin mijloace de comunicare la distanță.

De asemenea, ne-am adaptat noilor cerințe de pe piață, având în vedere dificultățile economice cu care s-au confruntat clienții noștri, atât persoanele fizice, cât și cele juridice. În cazul persoanelor fizice, din nefericire, o problemă constantă a fost reprezentată de dificultățile în achitarea ratelor, ce în anumite cazuri au condus chiar spre o potențială pierdere a locuinței. Trebuie subliniat că în aceste cazuri există soluții, atât preventive (negocieri privind amânarea plății ratelor sau accesarea unor proceduri, precum cea prevăzută de Legea 77/2016), cât și soluții pentru situații curente (negocierea unor angajamente de plată în timpul executării sau contestații la executare).

Și în domeniul muncii și cel al asigurărilor sociale a crescut numărul de solicitări, multe persoane confruntându-se cu concedieri abuzive, ce pot fi de asemenea atacate în instanță. De asemenea, având în vedere măsurile adoptate

de autorități pentru a veni în ajutorul părinților ce nu pot lucra de acasă și nu au cui lăsa sub supraveghere copiii, am oferit asistență clienților noștri în accesarea beneficiilor prevăzute de lege (obținerea unor indemnizații speciale sau bonusuri, după caz).

Am observat o puternică schimbare și în sfera activității persoanelor juridice. Dacă la început de an, în majoritatea cazurilor, am oferit consultanță juridică pentru inițierea și derularea unor proiecte menite să conducă la dezvoltarea companiilor, sfera de interes s-a schimbat după izbucnirea pandemiei în România.

Astfel, ne-am dezvoltat experiența în domeniul procedurilor de prevenire a insolvenței, precum concordatul preventiv, dar și procedurile de insolvență. Trebuie să amintim că procedurile prevăzute de Legea 85/2014 sunt eminamente menite să vină în protecția debitorului și urmăresc în principal o redresare a activității acestuia și, astfel, revenirea agentului economic pe linia de plutire. Tot în strânsă legătură cu dificultățile la plată, aria noastră de expertiză a crescut în sfera negocierilor angajamentelor de pată, atât între privați, cât și cu autoritățile fiscale pentru datorile contribuabililor.

Ne bucurăm să salutăm o tendință de creștere a serviciilor de consultanță juridică, anterior încheierii contractelor comerciale. Am observat o tendință a clienților noștri de a accesa la serviciile noastre încă din faza de negociere și semnare a contractelor, urmărind astfel instituirea unor mecanisme contractuale menite să îi

protejeze în fața unor eventuale neexecutări sau executări necorespunzătoare din partea co-contractului, dar și cauzate de evenimente

creditori în contra debitorilor în vederea recuperării unor sume de bani.

Dat fiind creșterea numărului de

Este evident că acele case de avocatură care oferă consultanță domeniului HoReCa, turism, arts and entertainment au trecut prin aceleași dificultăți prin care trec și clienții lor. Cu toate acestea, trebuie să amintim că anumite sectoare din industrie (companii pharma și medicale, companii de retail sau marile și micile afaceri ce se axează pe livrări la domiciliu etc.) au avut o activitate înfloritoare ce a solicitat și un puternic suport juridic pentru dezvoltare și creștere”.

peste voința părților – caz fortuit și forță majoră. Din nefericire, și pe plan litigios am înregistrat o creștere a acțiunilor grefate pe o neexecutare contractuală sau executare defectuoasă a contractului.

Nu în ultimul rând, un proiect drag mie este dedicat artiștilor, care au fost impactați direct de pandemie. Și în acest domeniu ne-am dezvoltat activitatea prin renegocieri contractuale, acțiuni și demersuri prelitigioase pentru recuperarea drepturilor prevăzute de lege.

De asemenea, ne-a adus bucurie să vedem cum o parte a clienților noștri din domeniu s-au adaptat noilor cerințe de piață. Este povestea unui artist muzical ieșean, care în lipsa concertelor și a contractelor pentru evenimente private obișnuite, a pus bazele unei școli musicale on-line, iar cabinetul nostru l-a ajutat să pună bazele formei juridice în cadrul căruia activează și să se alinieze tuturor exigențelor impuse de protecția datelor și cursurilor on-line.

Reporter: În ce domeniu au fost deschise anul acesta cele mai multe procese în instanță?

Alexandra Ianul: Domeniul juridic oglindește domeniul economic, astfel schimbările produse pe plan economic (dificultățile la plată cu care se confruntă atât persoanele fizice, cât și cele juridice) se manifestă și în plan litigios.

Astfel, în această perioadă au crescut atât cererile de încuviințare a executării silit, cât și numărul contestațiilor la executare silită, precum și cererile formulate de

șomeri, s-au înregistrat creșteri și în cazul litigiilor de muncă, dar și în domeniul asigurărilor sociale (litigii ce privesc dreptul persoanei de a beneficia de indemnizație de șomaj și cuantumul acesteia).

În materia persoanelor juridice a crescut numărul procedurilor de insolvență.

Trebuie să amintim și de acele litigii ce au vizat contestarea măsurilor de izolare sau carantinare impuse de autorități, inițiate atât împotriva unor acte administrative individuale, cât și cele ce au vizat hotărârî ce produc efecte erga homines.

Reporter: Care sunt cele mai întâlnite probleme din piață?

Alexandra Ianul: Am observat în ultima perioadă o creștere a numărului de cazuri Covid și în cazul persoanelor din jurul meu, astfel că o problemă actuală cu care ne confruntăm este aceea de a identifica măsuri optime de protejare membrilor cabinetului nostru, în special în cazul activității de reprezentare în fața instanțelor de judecată.

Salutăm deciziile luate la nivelul anumitor instanțe de judecată din București, ce permit desfășurarea activității în condiții optime pentru răspândirea virusului SARS-COV19 (stabilirea unui interval orar pentru fiecare cauză, lipsa aglomerației atât în sală, cât și pe culoarele instanței, aerisirea sălilor, prezența dezinfectantului și purtarea cu rigurozitate a măștii sanitare), însă există și instanțe unde aceste măsuri lasă de dorit.

În aceste condiții, pentru a pre-

veni îmbolnăvirea noastră ce ne-ar împiedica să ne mai derulăm activitatea, am luat decizia de a limita prezența fizică în instanță doar în acele momente procedurale în care această prezență este imperios necesară, sens în care trebuie să mulțumim pentru sprijin și înțelegere clienților noștri.

O altă provocare cu care ne confruntăm este digitalizarea instanțelor. Am observat o creștere a numărului dosarelor electronice - ce permit studierea actelor de la dosar on-line, fără deplasarea fizică la instanță, și, astfel, instrumentarea dosarului devine mai facilă, iar umătoarea provocare este ținerea ședințelor on-line.

Ținerea unei ședințe de judecată exclusiv on-line ridică o serie de controverse în domeniul juridic, în special sub aspectul respectării principiului nemijlocirii, al oralității și al contradictorialității judecătii. Cu toate că în perioada actuală această modalitate pare optimă pentru prevenirea răspândirii virusului și protecția tuturor participanților la actul de justiție, apreciem că ar trebui făcute și anumite mențiuni. Arta avocaturii presupune, pe lângă tehnicitatea pledoariei, și o bună cunoaștere a dreptului și a speței, și un anumit grad de empatie și oratorie – elemente ce riscă a fi pierdute în cazul unei justiții on-line.

Reporter: Cum apreciați că a evoluat piața bancară în ultimii ani? Considerați că băncile și-au îmbunătățit contractele încheiate cu clienții? Au dispărut clauzele

Un rol foarte important în aducerea la normalitate a contractelor de credit l-au avut ANPC și Asociațiile pentru protecția consumatorilor și nu în ultimul rând miile de litigii născute sub imperiul vechii legislații. Cred că actualii consumatori de credite sunt privilegiați față de cei creditați în 2008, deoarece experiența negativă a acestora din urmă a condus în final la o legisaltie mai protectivă. Cu toate acestea, îmi exprim îngrijorarea față de o nouă tendință de creditare iresponsabilă generată de o aparentă nevoie în creștere pentru acest tip de produse. Recomand consumatorilor să se informeze în prealabil și să nu ezite să apeleze la specialiști sau la asociațiile pentru protecția consumatorilor de servicii financiare”.

BUSINESS

„Când avocații declară că nu au încredere în viitor nu este o veste bună”

(Interviu cu avocatul Gheorghe Piperea, fondatorul SCA Piperea și Asociații)

Măsurile adoptate de autorități după declararea pandemiei de Covid-19 au fost haotice, tardive, orientate politic și lipsite total de înțelepciune, este de părere avocatul Gheorghe Piperea, fondatorul SCA Piperea și Asociații. Juristul ne-a precizat, într-un interviu: *”Când economia în mod normal are probleme, avocatura (și, în general, profesiile independente sau liberale) o ducă rău; când economia este în criză, avocatura face febră - mai puțin actorii care au ancore bune în clienți mari, cum ar fi corporațiile, statul, instituțiile publice, UAT-urile etc. Și mai puțin cei care se ocupă cu insolvența și cu prevenția abuzului de putere economică sau politică... Din păcate, marea masă a avocaților, organizați ca mici afaceri individuale, sunt în stare de dificultate financiară majoră, ca mai toți titularii de joburi indepen-te sau de IMM-uri, de altfel”.*

Reporter: A fost afectată casa de avocatură pe care o reprezentați de criza sanitară prin care trecem?

Gheorghe Piperea: În cazul nostru, din fericire, nu au fost probleme de reducere a volumului de activitate, dat fiind specificul domeniilor în care suntem specializați. Din punct de vedere logistic și tehnic, au fost și sunt complicații supărătoare - lucrul de acasă în perioada stării de urgență, lucrul în ture de când cu ”valul doi”, programul restrâns și schimbător, de la zi la zi, al instanțelor, restricțiile de deplasare etc. în legătură cu ceea ce pot vedea pe piață, în cazul concurenților, s-a văzut un recul major în lunile de început ale pandemiei, apoi s-a văzut o oarecare revenire, ca acum să asistăm la un nou recul major, cauzat de acest ”val doi”. Dacă măsurile de reducere a costurilor din primăvară (reduceri care nu au fost necesare în cazul nostru, și nici nu au fost impuse) au fost luate mai mult de frică sau prudență excesivă, acum reducerile de onorarii și de personal devin necesare, căci economia s-a prăbușit în toamnă, în ciuda speranțelor de revenire din timpul verii. Când economia în mod normal are probleme, avocatura (și, în general, profesiile independente sau liberale) o ducă rău; când economia este în criză, avocatura face febră - mai puțin actorii care au ancore bune în clienți mari, cum ar fi corporațiile, statul, instituțiile publice, UAT-urile etc. Și mai puțin cei care se ocupă cu insolvența și cu prevenția abuzului de putere economică sau politică... Din păcate, marea masă a avocaților, orga-

nizați ca mici afaceri individuale, sunt în stare de dificultate financiară majoră, ca mai toți titularii de joburi indepen-te sau de IMM-uri, de altfel. Și nimeni, absolut nimeni din clasa politică, din cadrul birocrăției sau din centrul puterii nu îi ia în seamă, în ciuda importanței esențiale a acestei porțiuni masive a clasei de mijloc pentru democrația din România. Nu sunt vești bune atunci când avocații declară că nu o duc bine și că nu au încredere în viitor...

Reporter: Cum caracterizați măsurile adoptate de autorități după declararea pandemiei de Covid-19?

Gheorghe Piperea: Haotice, tardive, orientate politic, lipsite total de înțelepciune. Doar PR și spectacol de duzină pe „feisbuc”. Și multe, multe daune cauzate economiei naționale - și așa în mod patologic dezechilibrată înainte de pandemie (reamintesc ce spuneam chiar în BURSA acum câțiva ani - există câteva zone de dezvoltare urbană și în rest deșert, există profitabilitate uriașă și fiscalizare minimală în zona de Big Tech, Pharma, Finance, în industria agrară și alimentară deținută de marile corporații ale domeniului și în comerțul de tip super-market și în rest faliment). Guvernul a ratat șansa de a pune la punct o legislație de urgență care să tindă la salvarea afacerilor mici, dar multe, furnizoare de locuri de muncă, iar acum are falimente, șomaj, costuri cu protecția socială extrem de ridicate; din nefericire, criza alimentară, deja dublată de o gravă criză economică, va fi urmată de foamete. Nimeni nu mai pro-

Când economia în mod normal are probleme, avocatura (și, în general, profesiile independente sau liberale) o ducă rău; când economia este în criză, avocatura face febră - mai puțin actorii care au ancore bune în clienți mari, cum ar fi corporațiile, statul, instituțiile publice, UAT-urile etc. Și mai puțin cei care se ocupă cu insolvența și cu prevenția abuzului de putere economică sau politică... ”.

duce, lanțurile lungi de aprovizionare s-au rupt (pe motiv de pandemie, care a determinat o vastă mișcare de patriotism național în Europa, evident, ratată de România).

În plus, ”autoritățile” ar fi trebuit de mult timp să schimbe strategia de prevenție și luptă contra pandemiei. În loc de a face lumea să creadă că masca e sigură, că are rezultate în prevenția răspândirii bolii, autoritățile ar fi trebuit să recomande populației să stea acasă dacă are simptome de boală, să își întărească imunitatea, să meargă la muncă și la școală, pentru a-și recăpăta încrederea în viitor și entuziasmul de a trăi. Dovedind că, de fapt, sunt ”autorități”, cei care gestionează pandemia au luat cele mai proaste măsuri, dovadă că rata de infectare crește pe măsură ce se strânge șurubul restricțiilor. Oamenii, cu sau fără restricții, cu sau fără simptome, s-au procopșit cu virusul, în procente care ar fi fost tot atât de mari și fără restricții, doar că economia și viitorul noii generații (obligată să facă ”școala” pe internet) nu ar fi fost compromise.

Reporter: Ce strategie ați abordat dumneavoastră în cadrul casei de avocatură pentru a depăși mai ușor această criză?

Gheorghe Piperea: Ne-am păstrat tonusul, ne-am împropăș-

tat echipa (fără a trimite pe cineva acasă și fără a reduce onorariile), ne-am ”agitat” un pic mai mult în spațiul virtual, dar am continuat să fim noi înșine, adică specialiști în insolvență, protecția consumatorilor, banking, societăți, fiscal, am continuat să fim liti-ganții care nu doar scriu și susțin cereri și acțiuni în justiție, ci și scriu cărți de procedură. Am dezvoltat arii de activitate în care în anii anteriori eram mai puțin prezenți - concurență, dreptul muncii și securității sociale sau achiziții publice. Strategia, de fapt, a fost insistența de a ne păstra calmul, de a nu ne panica, de a continua să existăm și să ne comportăm așa cum ne știe lumea, iar lumea a primit, astfel, o ancoră, un stâlp pe care să se poată baza în această derivă pe mare în care am fost aruncați. Am încercat să fim un fel de safe harbor pentru clienții noștri - se pare că, până acum, am reușit.

Reporter: Ce schimbări ați observat în piața de avocatură?

Gheorghe Piperea: Au crescut mult ca volum cazurile ce țin dreptul social (muncă și securitatea socială), de fiscal, de concurență și, desigur, de protecția consumatorilor și insolvență. A scăzut foarte mult cererea în domeniul imobiliar, al energiei, al fuziunilor și achizițiilor.

Cele mai multe cazuri - cel puțin așa cum pot eu percepe - au fost în domeniul contravențiilor (sunt minim 300.000 de astfel de spețe pe rolul instanțelor, îndreptate contra sancțiunilor aplicate pentru încălcarea regulilor legislației pandemice), al executărilor silite, al insolvențelor, al contractelor de muncă, al pensiilor și al alocațiilor pentru copii.

Reporter: Cu ce dificultăți vă confrunțați în ultima perioadă?

Gheorghe Piperea: Dificultățile cauzate de reglementările și ”autoritățile” pandemice, desigur, dar și exagerările unor președinți de instanțe sau judecători care fac exces de zel în aplicarea regulilor de ”prevenție” a pandemiei, dar și dificultăți re-

zultate din situația economică precară a unora dintre clienții noștri, ceea ce determină, de exemplu, întârzieri mari în încasarea facturilor. Dar, pe moment, aceste dificultăți sunt gestionabile - cu un volum dublu de muncă

Guvernul a ratat șansa de a pune la punct o legislație de urgență care să tindă la salvarea afacerilor mici, dar multe, furnizoare de locuri de muncă, iar acum are falimente, șomaj, costuri cu protecția socială extrem de ridicate; din nefericire, criza alimentară, deja dublată de o gravă criză economică, va fi urmată de foamete. Nimeni nu mai produce, lanțurile lungi de aprovizionare s-au rupt (pe motiv de pandemie, care a determinat o vastă mișcare de patriotism național în Europa, evident, ratată de România) ”.

și un consum sporit de nervi...

Reporter: Cum apreciați că a evoluat piața bancară în ultimii ani? Considerați că băncile și-au îmbunătățit contractele încheiate cu clienții? Au dispărut clauzele abuzive din contracte?

Gheorghe Piperea: Aparent, piața bancară a dus-o bine în ultimii ani - e suficient să observați cifra creditelor în derulare, profitul anual care nu a scăzut sub un miliard de euro, faptul că anul acesta totalul creditelor în derulare (circa 415 miliarde lei) a

depășit, pentru prima dată în ultimii 13 ani, totalul depozitelor bancare (aproximativ 300 miliarde lei). Dar este o aparență. Sunt grave dezechilibre pe piață. Băncile nu dau decât credite statului (numai anul acesta a fost vorba de circa 130 de miliarde de lei) sau credite garantate de stat (Prima Casă). Pe de altă parte, băncile au amânat scadențele la credite în mai mult de 320.000 de contracte, iar debitorii nu sunt acum într-o poziție financiară mai bună decât acum opt luni, când s-a recunoscut (informal și neoficial) pandemia. Sunt sute de mii de IMM-uri care au intrat sau vor intra curând în faliment și milioane de șomeri în devenire - iar aceștia sunt, într-un fel sau altul, debitori la bănci. În primul semestru al anului 2021 vor veni niște scadențe care vor face prăpăd, căci nu vor putea fi plătite. De-abia atunci sistemul bancar va trebui să ia contact cu realitatea faptului că nu au finanțat economia, ci statul paternalist. Deci nu, activitatea bancară nu a evoluat, a stagnat, s-a blocat în ”modelul” economic al anului 2009, desenat de FMI și înghițit pe nemestecate de guvern. Dacă și-au îmbunătățit băncile contractele cu consumatorii? În măsura în care au fost eliminate din contract clauzele care erau atacate în justiție, în procesele colective din anii 2010-2014, da, se poate spune că aceste contracte s-a îmbunătățit. Dar au rămas multe alte clauze abuzive nesancționate, iar majoritatea băncilor le-au păstrat - e

cazul clauzei de risc valutar sau al clauzei de dobândă care variază după Robor, care este în sine o modalitate de manipulare a pieței banilor față de care ”autoritățile” au închis ochii mereu. Ca să nu mai vorbim de nenumăratele practici comerciale incorecte, sancționate de ANPC, dar încă utilizate de bănci contra consumatorilor, de vreme ce justiția încă nu s-a pronunțat definitiv asupra lor (cunoașteți, desigur, cazul raiffeisenleaks).

Reporter: Vă mulțumesc! ■

OPINII

ACTIVITATEA JURIDICĂ A AVOCATULUI ÎN PANDEMIE

Între efervescența legislativă, adaptare și inovare

Dana GRUIA DUFAUT, Avocat Fondator, Cabinet de Avocat GRUIA DUFAUT

Cristina BOJICA, Avocat Asociat, Cabinet de Avocat GRUIA DUFAUT

În concluzie, este mai mult decât evident faptul că pandemia generată de SARS-CoV-2 a «virusat» și avocatura, prin numeroasele provocări pe care le-a adus cu sine: accesul la justiție, garanțiile procedurale, aplicarea restricțiilor prin prisma drepturilor fundamentale, adaptarea serviciilor avocațiale și multe altele".

tivitatea judecătorească din România, care sunt de bun augur: comunicarea prin mijloace informatice a unor acte de procedură; facilitarea programărilor online; accesul online la dosare; sistemul de video-conferință; evidența în timp real a ședințelor de judecată și a dosarelor în curs de dezbateră.

Acest dinamism juridic, coroborat cu accelerarea digitalizării impusă de contextul pandemic, a revelat și potențialul inovator al avocaturii. Astfel, am asistat și asistăm în continuare la fenomenul podcasturilor, webinarelor juridice, conferințelor juridice live, asistenței juridice prin video-conferință/ zoom/skype sau alte mijloace de comunicare la distanță.

Avocații s-au prevalat de aceste mijloace, forțați de împrejurările sanitare restrictive, însă s-a dovedit că au reușit să răspundă astfel poate cel mai fidel, atât celerității și dinamismului cu cât contextul legislativ s-a modificat, cât și nevoilor clienților afectat

Profesia de avocat nu s-a mai confruntat de mult cu asemenea modificări simultane și esențiale, precum cele generate de consecințele inerente pandemiei de coronavirus, în principal de ordin sanitar, economic, social, dar și legislativ. Fără îndoială, de-a lungul timpului, alături de societate și umanitate în ansamblul variabilelor sale, profesia de avocat a traversat numeroase perioade dificile, s-a confruntat cu crize politice, economice majore și de justiție, a cunoscut revoluții tehnologice.

În tot acest noian de provocări ale unei lumi aflate sub imperiul imprevizibilului, avocații au confirmat că reprezintă garantul apărării drepturilor și libertăților persoanei, fiind un partener al Justiției, indispensabil într-un stat de drept. Profesia juridică și-a confirmat, totodată, funcția sa socială, fiind pusă în situația de a suplini un sistem judiciar, în primă

fază suspendat și ulterior profund încercat, transformându-și biroul ori locuința într-o cameră de gardă sau de urgență juridică virtuală.

De altfel, importanța avocatului și rolul său central într-un stat de drept, mai ales în situații de criză, au fost confirmate și la nivel legislativ, dacă avem în vedere dispozițiile OUG nr. 29/ 2020 (art. X, alin. 6) care a interzis, în perioada stării de urgență, întreruperea activității juridice a avocaților, sub sancțiunea răspunderii penale.

Înainte de a face o scurtă trecere în revistă a principalelor provocări cărora trebuie să le facem față ca avocați în această perioadă, în special din perspectiva activității juridice și a litigiilor civile, trebuie să distingem serviciile de consultanță de cele judiciare, care necesită prezența în fața instanțelor de judecată.

Activitatea avocaților în instanță a avut în mod clar de su-

ferit, fiind suspendată în mare parte pe perioada stării de urgență. În zona de consultanță, însă, a fost momentul descoperii unui alt mod de lucru, care, la drept vorbind, a devenit foarte constructiv.

Răspuns la nevoile crescute de informare și comunicare

Criza sanitară a dus în plan juridic la intensificarea procesului legislativ, absolut normală și necesară pentru a răspunde unei situații excepționale. În acest context, avocații au avut un rol important în aducerea la cunoștința publică și explicarea noilor norme și realități juridice, venind în sprijinul persoanelor fizice și al companiilor, pentru o mai bună înțelegere a drepturilor și obligațiilor lor.

Să amintim că doar în această perioadă au apărut modificări legislative esențiale în ceea ce privește funcționarea societăților, insolvența, achizițiile publice, chiar și privatizarea companiilor, asistența socială și reglementarea relațiilor de muncă, aplicarea legislației fiscale, contestarea în justiție a actelor administrative etc.

Gestionarea relațiilor contractuale și a litigiilor potențiale

Avocatul a participat mai mult ca înainte la desfășurarea sau încheierea relațiilor contractuale în termeni amiabili, la găsirea unui echilibru între imperativul clauzelor contractuale și dificultățile de executare din această perioadă. Esențiale au fost capacitatea de a se adapta rapid și eficace la modificările legislative, dar și puterea de a anticipa anumite măsuri, totul pentru a putea răspunde concret, clar și prompt diverselor problematici juridice.

De pildă, este cazul noțiunii contractualiste de forță majoră și instituției impreviziunii, mecanisme juridice cărora avocații, prima facie, le-au anticipat potențialul rol în construcțiile contractua-

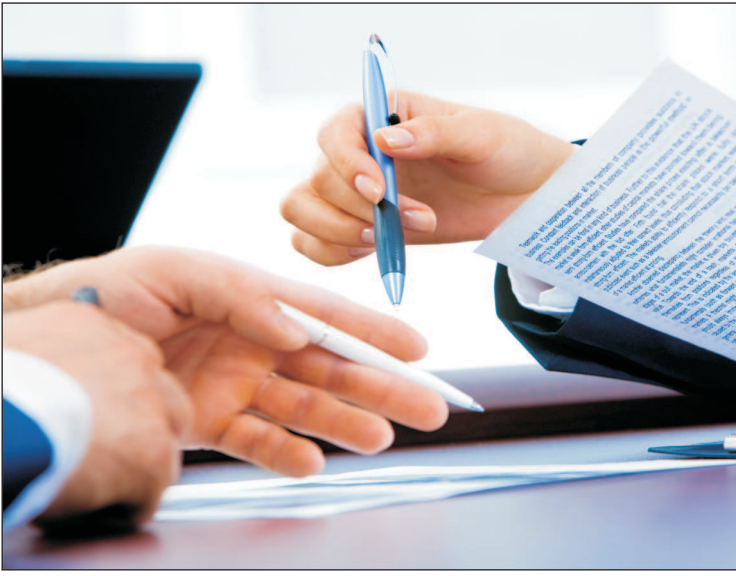
le preexistente situației pandemice, dar pe care, acum, au fost chemați mai mult decât înainte să le interpreteze, respectiv cărora au trebuit să le găsească aplicabilitate prin raportare, în concreto, la relațiile contractuale/comerciale în care se aflau clienții lor.

Acest rol de mediator între părțile contractante s-a dovedit

Activitatea avocaților în instanță a avut în mod clar de suferit, fiind suspendată în mare parte pe perioada stării de urgență. În zona de consultanță, însă, a fost momentul descoperii unui alt mod de lucru, care, la drept vorbind, a devenit foarte constructiv".

cadru legislativ restrictiv.

Toate aceste provocări au făcut ca profesia de avocat să se concentreze pe ramuri de drept care au căpătat în perioada pandemiei o amploare mai mare decât o aveau înainte : dreptul muncii, securitatea și sănătatea în muncă, prelucrarea datelor cu caracter personal, în special a celor cu ca-

Câteva dintre soluțiile de digitalizare implementate până în prezent în activitatea judecătorească din România, care sunt de bun augur: comunicarea prin mijloace informatice a unor acte de procedură; facilitarea programărilor online; accesul online la dosare; sistemul de video-conferință; evidența în timp real a ședințelor de judecată și a dosarelor în curs de dezbateră".

cu atât mai important, cu cât măsurile luate pentru lupta împotriva pandemiei au avut repercusiuni semnificative în ceea ce privește accesul la justiție și, deci, inclusiv asupra soluționării unor eventuale litigii pe cale judecătorească.

Perioada pe care o traversăm este una cu provocări multiple, care are nevoie de soluții pentru ca activitatea economică să continue în condiții de siguranță sau cu riscuri cât mai mici. Ne gândim, de exemplu, la aspectele ce țin de securitatea și sănătatea în muncă, aspecte importante și până acum, dar care, în contextul crizei sanitare, au căpătat noi valențe. În acest domeniu a crescut nu doar implicarea responsabililor cu SSM, dar și aceea a avocatului în adaptarea normelor din interiorul companiilor și a mijloacelor de respectare a acestora, în punerea efectivă în practică a procedurilor menite să permită continuarea activităților. Soluții au trebuit găsite și pentru asigurarea unei anumite continuități în libertatea de mișcare a personalului, într-un

racter sensibil.

Digitalizarea și practica juridică, o provocare abia la început

Pandemia a condus la accelerarea unor procese legislative, cum ar fi de exemplu modificarea legii societăților comerciale, dar și a unor procese administrative necesare în sistemul judiciar, printre care amintim accelerarea digitalizării instanțelor judecătorești, a accesului la dosarele electronice, dar și organizarea la nivel administrativ în scopul reducerii timpului de așteptare în instanță.

Astfel, hibernarea procedurii la actului de justiție activată în perioada stării de urgență prin suspendarea ședințelor de judecată a afectat, cel puțin vremelnic, avocatura de litigii...și totuși, acest blocaj temporar a deschis calea unei digitalizări a activităților instanțelor de judecată.

Cu titlu exemplificativ, câteva dintre soluțiile de digitalizare implementate până în prezent în ac-

tați sub diverse aspecte juridice de situația prezentă.

În concluzie, este mai mult decât evident faptul că pandemia generată de SARS-CoV-2 a “virusat” și avocatura, prin numeroasele provocări pe care le-a adus cu sine: accesul la justiție, garanțiile procedurale, aplicarea restricțiilor prin prisma drepturilor fundamentale, adaptarea serviciilor avocațiale și multe altele.

Ceea ce este însă important este ca avocatul să își intensifice implicarea pentru bunul mers al societății civile, pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanei, să răspundă efervescenței și provocărilor legislative contextualizate de situația pandemică și să facă față unei noi provocări care este de abia la început și care va aduce cu sine noi întrebări și noi transformări majore: digitalizarea.

Iar, cum spunea Jean-Jaures, “Nu trebuie să ai niciun regret pentru trecut, nicio remușcare pentru prezent, dar o încredere de neclintit în viitor”. ■

PRODUSE SI SERVICII

„Nici în perioada de urgență serviciile avocațiale nu au fost suspendate”

(Interviu cu Ovidiu Budușan, senior partner, Budușan și Asociații)

Cu o experiență de peste 20 de ani în profesiile juridice, inclusiv la nivelul parchetelor specializate din România, Ovidiu Budușan, senior partner la Budușan și Asociații, ne-a oferit mai multe răspunsuri legate de activitatea avocațială din acest an. Inclusă succesiv în prestigiosul anuar “Legal 500 drept leader” al pieței avocaturii penale de afaceri din România, Budușan și Asociații este specializată în managementul integrat al cauzelor complexe de criminalitate din mediul de afaceri, atât din perspectivă defensivă, cât și din perspectiva entităților care au fost victime ale criminalității economico-financiare, respectiv din perspectivă preventivă, în demersurile de identificare și atenuare a riscurilor de natură penală asociate mediului de business.

Reporter: Aniversăm 25 de ani de activitate modernă în avocatură. Cum poate fi definită aceasta?

Ovidiu Budușan: În viziunea mea, modelul avocaturii moderne este acela al avocatului specializat, care deține o vastă expertiză legală într-un anumit domeniu de practică, la care se adaugă cunoașterea și aprecierea celorlalte discipline, care îi permite să abordeze problematica pe care o are de rezolvat în colaborare cu profesioniști din alte discipline. La acestea se adaugă un nivel de înțelegere a modului în care tehnologia afectează activitatea clientului, dar și prestarea serviciilor juridice, inteligență emoțională și aptitudini de comunicare necesare pentru a colabora eficient cu clienții.

Evident, în vremurile noastre, avocații trebuie să aibă și competențe în noile tehnologii, iar firmele de avocatură să fie digitalizate. Să nu uităm că avocații sunt, ca și alte profesii, și produsul experiențelor lor și al comunității, al societății în care își exercită profesia. Astfel, putem vorbi, la nivel de ansamblu, despre o avocatură modernă atunci când modernizarea se produce nu numai în firma de avocatură, ci și la nivelul clienților, al pieței căreia îi sunt destinate serviciile avocațiale. Este nevoie de o discuție, la nivel social, despre maniera optimă în care noile tehnologii pot susține prestarea unor servicii avocațiale adaptate timpurilor.

Reporter: Ne puteți vorbi despre beneficiile și provocările acestui sfert de secol?

Ovidiu Budușan: Dacă ne uităm la ultimii 25 de ani, trebuie să ne reamintim de unde am pornit. În primul rând, de la o criză a accesului la justiție, în care procesele durau chiar și decade, în care numeroși justițiabili aveau acces limitat sau inadecvat la servicii juridice. Apoi, profesia noastră a asistat la amenințări la adresa statului de drept prin decizii politice, fie populiste, fie cu tentă autoritară, la instabilitate legislativă, la veritabile devieri de la ordinea constituțională. Și, cu toate aceste provocări, avocatura a rezistat.

Multe dintre măsurile de reînnoire în limitele constituționale au avut la origine demersuri inițiate de avocați, cum ar fi cererile de sesizare a Curții Constituționale. Avocatura a evoluat și s-a adaptat permanent, atât din perspectiva reglementărilor profesionale, cât și

în termeni practici, în raport de cerințele și exigențele clienților, de realitățile sistemului de justiție, s-a consolidat și s-a modernizat. Au fost 25 de ani dificili, dar nu poți să nu ai și un sentiment de mândrie față de această profesie. Sigur, mai sunt multe de făcut. Pentru început, poate chiar o dezbatere despre stadiul și viitorul profesiei, o preocupare pe care am remarcat-o și la nivelul organelor de conducere ale profesiei, al barourilor și al Uniunii Avocaților.

Reporter: Pandemia a afectat activitatea caselor de avocatură?

Ovidiu Budușan: Este deja un clișeu, dar să pornim de la principiul că viața și activitatea tuturor a fost afectată, nu numai a caselor de avocatură, dar a societății în ansamblul său. La nivel global, această pandemie a adus numeroase provocări, inclusiv pentru drepturile fundamentale ale omului și pentru statul de drept. Toate casele de avocatură au resimțit efectul restricțiilor asupra activității instanțelor și al organelor judiciare, de exemplu, în perioada stării de urgență, dar și al modificării modului de funcționare al companiilor, ca urmare a conformării la măsurile de precauție sanitară, cu tot impactul asupra activității economice.

Sigur că a trebuit să fie luate decizii, nu întotdeauna ușoare, să fie implementate modificări în modul de prestare a serviciilor, de exemplu, munca la distanță. Nici măcar în perioada de urgență, însă, și cu atât mai puțin în prezent, prestarea serviciilor avocațiale nu a fost suspendată. Activitatea avocaților a continuat, similar lucrătorilor esențiali, în ciuda dificultăților și provocărilor, care nu sunt atât de diferite de cele cu care se confruntă orice altă industrie în acest moment.

Există preocuparea constantă în sensul respectării măsurilor sanitare, preocuparea constantă pentru sănătatea proprie și a celor din jur, însă pot spune că nu am remarcat, în mediul avocaților, panica. Profesia înțelege situația, la fel cum își înțelege și propria importanță, dincolo de interesul imediat al unei firme de avocatură sau alta.

Reporter: Autoritățile au luat suficiente măsuri pentru susținerea mediului de afaceri?

Ovidiu Budușan: Pornind de la realitatea că economia nu poate și nu trebuie să fie oprită în totalitate, nu se poate spune că nu s-au luat măsuri, sau că Guvernul nu

conștientizează necesitatea de a susține mediul de afaceri. Am văzut, anul acesta, facilități fiscale, facilități pentru salariați, pentru acces la finanțare. În același timp, și măsurile care, în mod obiectiv, se pot lua sunt condiționate, limitate de resursele disponibile.

În paralel, am asistat la închiderea unor lanțuri de producție, nu numai în România, ci la nivel european, dar cu impact în România, la care s-a adăugat scăderea cererii, limitarea consumului de către populație. Văd esențială discuția permanentă între autorități și reprezentanții mediului de afaceri. Și o altă direcție pe care o consider esențială ar viza pregătirea pentru finalul crizei sanitare, pentru că va exista un final și la acel moment, industriile trebuie să fie gata să își reia activitatea, angajații trebuie să fie pregătiți să revină la muncă, iar pentru acel moment este oportună gândirea unor măsuri și a unor strategii.

Reporter: Ce ar fi trebuit să facă, în plus, Guvernul ținând cont de situația globală?

Ovidiu Budușan: Ar fi fost poate benefică o mai mare deschidere spre dialog și consultare, aceeași transparență pe care o dorim și în clamăm cu toții în relația cu statul, în ansamblul său. Și o comunicare cât mai coerentă, cu toții am remarcat mari lipsuri, poate nu atât de fond, cât, în special, în ce privește maniera de comunicare, iar acest lucru a generat un deficit de încre-

dere. Îngrijorarea pe care o resimțim în particular dinspre mediul de afaceri privește stabilitatea. Industriile resimt acut nevoia să știe, la acest final de an, când își previzionează bugetele și își definesc planurile și strategiile de afaceri, ce vor întâmpina anul viitor. Spre exemplificare, pot enunța perspectivele fiscale ca un motiv de îngrijorare pentru companii. Autoritățile ar trebui să susțină mediul de afaceri, să anticipeze și să vină în întâmpinarea acestei nevoi acute de predictibilitate.

Reporter: Care a fost strategia casei de avocatură pe care o reprezentați pentru a trece mai ușor peste problemele anului 2020?

Ovidiu Budușan: În primul rând, am implementat strict măsurile de precauție sanitară, inclusiv munca la distanță. Apoi, o mare parte din activitate a fost transferată în online, prin utilizarea platformelor de comunicare în timp real, a soluțiilor digitale de tipul „document collaboration”. În mod paradoxal, un lucru bun pe care criza sanitară l-a adus a fost accelerarea procesului de digitalizare la nivelul autorităților și instituțiilor, al instanțelor și parchetelor. Acest lucru s-a tradus, în multe situații, în asigurarea accesului la distanță, în timp real, la dosarele cauzelor, ceea ce s-a dovedit extrem de benefic. Astfel, utilizate eficient, noile tehnologii prezintă avantaje în termeni de cost. De asemenea, prin specificul ariei noastre de practică, o proporție importantă din cauzistica noastră se încadrează în categoriile în care continuarea a trebuit asigurată și care nu au fost supuse restricțiilor.

Reporter: Au fost observate fluctuații în piață - segmente unde a scăzut cererea serviciilor și altele unde aceasta a crescut?

Ovidiu Budușan: În România se înregistrează, anual, între 2 și 3 milioane de dosare. Sigur, vom avea o imagine mai clară la finalul anului, atunci când, sperăm, vom avea și unele date statistice. Impresia mea este că anul acesta au fost deschise mai puține dosare, dar intuiesc că nu putem vorbi despre un scădere dramatică. Mă pot gândi și

la domenii Vor fi domenii în care, cu siguranță, vom înregistra chiar și creșteri, ca exemple, insolvențele, litigiile bancare, executările silite, contestațiile împotriva amenzilor, foarte numeroase în perioada de criză sanitară, litigiile fiscale. Viața nu s-a oprit, conflictele sociale nu s-au rezolvat cu această

În mod paradoxal, un lucru bun pe care criza sanitară l-a adus a fost accelerarea procesului de digitalizare la nivelul autorităților și instituțiilor, al instanțelor și parchetelor. Acest lucru s-a tradus, în multe situații, în asigurarea accesului la distanță, în timp real, la dosarele cauzelor, ceea ce s-a dovedit extrem de benefic".

epidemie. Este adevărat însă că măsurile de protecție sanitară au avut un impact asupra activității parchetelor și instanțelor. La parchete, de exemplu, s-a lucrat în ture, s-a lucrat la distanță, ceea ce pune, din punctul meu de vedere, ca fost anchetator, mari dificultăți practice, în special în cauze complexe, similar la nivelul poliției judiciare. Pandemia și restricțiile asociate, sau, după caz, impactul asupra sănătății, a ridicat dificultăți și cu privire la strângerea probelor.

La nivel de percepție personală, numărul cauzelor finalizate și trimise în instanță a scăzut în acest an, dar era cumva inevitabil, în același mod în care am sesizat cu toții o contracție în toată activitatea societății, în toate dimensiunile ei. Totuși, sunt în continuare ședințe de judecată, nu puține, unde judecătorul are pe listă zeci de dosare.

Reporter: Care au fost dificultățile apărute în actualul context?

Ovidiu Budușan: Este un context nou, ceva necunoscut generațiilor în viață, și aici nu mă refer neapărat la pandemie în sine, acesta au mai fost și în secolul trecut, cât la modalitatea de gestionare în contextul unei economii globale.

De aceea, caut să privesc dificultățile care apar ca fiind inerente

contextului, chestiuni care pot și trebuie gestionate corespunzător, cu încredere, cu precauția necesară și cu muncă multă, sau mai multă, din partea întregii echipe. Și sigur, cu unele sacrificii personale, dar care sunt inevitabile. Pe de altă parte, orice criză este, în același timp, o oportunitate, din acest motiv e important să calibrezi permanent perspectiva.

Reporter: Pornind de la situația actuală, care a impus unele modificări în ceea ce privește interacțiunea umană, credeți că se poate trece pe scară largă la procese online?

Ovidiu Budușan: Simplificând, legislația din România prevede, ca principiu general, publicitatea ședințelor de judecată, atât în materie civilă (aici includ și contenciosul administrativ și fiscal, familie, comercial etc), cât și în materie penală. Principiile la nivelul legislației europene în materia drepturilor omului stipulează dreptul de a fi ascultat de un judecător, ca dimensiune fundamentală a dreptului la un proces echitabil.

Nu știu dacă suntem la punctul la care societatea să accepte că acest drept se poate exercita în mod corespunzător și prin printr-un proces la distanță, dar pași s-au făcut, s-au implementat sisteme de video-conferință care permit audierea, de exemplu, a părților aflate în stare de arest sau detenție fără a fi necesară prezența fizică în instanță, cunosc situații în care chiar litigii arbitrale au fost administrate online, inclusiv la nivel de dezbatere. Chiar și în aceste situații, însă, unde există o sală de judecată, deschisă publicului.

Există un demers de încurajare, la acest moment, voluntar, al accesului la aceste proceduri, chiar din-

spre instanțele de judecată, acela care dispun de tehnologia necesară. Trebuie să existe și o acceptare, însă, din partea societății, a justițiabililor, care ulterior să fie transpusă și legislativ, or, acest proces este complicat, atât din perspectivă subiectivă, cât și obiectivă, al accesului efectiv la aceste tehnologii pentru toată populația, al familiarizării cu procedurile. Nu știm ce vor aduce următorii ani, mai ales în acest context de avans tehnologic accelerat, însă, azi, nu văd, de exemplu, de ce nu ar fi posibilă judecata prin mijloace electronice în acele situații în care judecata nu este publică, așa numitele procese ce se judecă în cameră de consiliu.

Reporter: Se poate vorbi de un număr mare de procese amânate anul acesta?

Ovidiu Budușan: Lăsând la o parte amânările generate de legislația adoptată în starea de urgență, nu pot spune ca acest context pandemic a dus la amânări ale cauzelor într-o maniera semnificativ diferită de anii anterior. Se întâlnesc mai multe situații de amânare pe motive de sănătate, de tip infecție/suspiciune de infecție cu SARS- COV 2, dar și înainte de această pandemie existau situații de amânare din cauza stării de sănătate.

Reporter: Vă mulțumim! ■

Evident, în vremurile noastre, avocații trebuie să aibă și competențe în noile tehnologii, iar firmele de avocatură să fie digitalizate. Să nu uităm că avocații sunt, ca și alte profesii, și produsul experiențelor lor și al comunității, al societății în care își exercită profesia".

COMPANII

”Lipsa încasărilor, lipsa de lichidități, falimentul multor clienți - probleme tot mai acute”

(Interviu cu Dr. Dragoș Brezeanu, avocat titular la Cabinetul Brezeanu Dragoș Romeo)

Specializat în dreptul muncii, domnul Dragoș Brezeanu ne-a vorbit despre principalele provocări ale domeniului, falimentul multor clienți reprezentând o mare problemă pentru multe cabinete. Domnia sa ne-a spus, printre altele, că activitatea modernă a unui avocat după un sfert de veac de la apariția Legii nr. 51/1995 înseamnă digitalizare, standardizare, mult mai multă consultanță scrisă, mai puțină reprezentare în instanță și discuții în condiții de contradictorialitate și oralitate. Plusurile, dar și minusurile acestu an complicat nu au fost ocolite în răspunsurile de mai jos.

Reporter: Cum caracterizați activitatea modernă a unui avocat?

Dragoș Brezeanu: Activitatea modernă a unui avocat după un sfert de veac de la apariția Legii nr. 51/1995 înseamnă digitalizare, standardizare, mult mai multă consultanță scrisă, mai puțină reprezentare în instanță și discuții în condiții de contradictorialitate și oralitate.

Reporter: Care sunt plusurile acestor 25 de ani și cu ce provocări vă confrunțați?

Dragoș Brezeanu: Aspectele pozitive sunt consultanța online, corespondența pe e-mail cu clienții, publicitatea pe site-uri de specialitate și, în general, ușurința cu care te poate contacta clientul, dar și rapiditatea cu care avocatul poate răspunde întrebărilor acestuia, iar ca provocări, în realitate “lovituri” date cabinetelor individuale de avocatură specializate în anumite domenii ale dreptului. Putem vorbi de faptul că, din păcate, “avocații singuratici”, adică cei care nu sunt “incluși” în marile firme de avocatură și care oferă, așa cum prezintă în ofertele în lor integrate, “toate serviciile” încep să nu mai aibă

clienți, iar calitatea serviciilor din păcate scăzând din pricina acestor “oferim servicii complete” au dus la deprecierea pieței serviciilor de consultanță juridică.

Reporter: Perioada de criză, produsă de pandemie, a afectat major activitatea cabinetelor de avocatură?

Dragoș Brezeanu: Avocatura face față cu mare greutate, pandemia a afectat major piața serviciilor de consultanță juridică, dar mai ales pe cele de reprezentare în instanță, viitorul fiind incert. Fee-urile au scăzut, iar mulți avocați “de succes” s-au reorientat spre alte activități, casele mari de avocatură făcând reduceri mari de personal și de costuri.

Reporter: Măsurile luate de Guvern, anul acesta, pentru susținerea mediului de afaceri au fost eficiente/suficiente?

Dragoș Brezeanu: Măsurile Guvernului sunt în limita a ceea ce permite bugetul statului, sunt măsuri eficiente, poate o mai bună coerență legislativă ar fi fost de dorit.

Reporter: Ce ar trebui să facă autoritățile în continuare, până la depășirea crizei sanitare?

re?

Dragoș Brezeanu: Să susțină în continuare IMM-urile, în general profesioniștii vulnerabili, așa cum sunt și avocații în aceste vremuri.

Reporter: Ce strategie ați abordat pentru a depăși mai ușor problemele acestui an?

Dragoș Brezeanu: Eu reprezint un Cabinet individual de avocatură specializat în dreptul muncii, care din fericire și-a menținut clienții “tradiționali” pe care i-a servit cu succes pe perioade mari de timp, unii clienți fiind clienți ai cabinetului de peste 15 ani, însă nici nu și-a mărit, prea mult, din păcate, portofoliul de clienți.

Reporter: Ce modificări ați observat în piață?

Dragoș Brezeanu: Modificările au crescut în zona de consultanță privind măsurile anti-covid, aplicarea legislației privind munca la domiciliu și tele-

munca, însă din păcate și în zona de concedieri, concedieri colective ce presupun restructurări mari de personal, șomaj tehnic și litigii de muncă cu foștii salariați ai unora din companiile afectate de astfel de măsuri.

Reporter: Care sunt domeniile în care au fost deschise anul acesta cele mai multe procese?

Dragoș Brezeanu: Litigii de muncă, contencios administrativ și procese între profesioniști, societăți comerciale, insolvențe.

Reporter: Cum evoluează segmentul pe care activați și care sunt problematicile cele mai arzătoare în domeniul muncii?

Dragoș Brezeanu: În condițiile în care se tot discută de avocatul specializat, din păcate a apărut, în domeniul pe care îl reprezint, dreptul muncii, o structură paralelă avocaturii și anume aceea de experți în legislația muncii, aspect care însă poate căpăta chiar și conotații pozitive pentru domeniul în care activez, putându-mă reorienta de exemplu spre specializarea unor astfel de experți. Rămâne de văzut în ce măsură piața serviciilor de consultanță va absorbi această nouă profesiune.

Reporter: Principalele dificultăți ale momentului, din punctul dumneavoastră de vedere, care sunt?

Dragoș Brezeanu: În această perioadă grea pentru noi toți, devine o problemă tot mai acută lipsa încasărilor și lipsa de lichidități, falimentul multor clienți.

Reporter: Plecând de la contextul actual, procesele online pot deveni o realitate?

Dragoș Brezeanu: Da, se poate discuta de o astfel de telejustiție, însă trebuie avută mare

În condițiile în care se tot discută de avocatul specializat, din păcate a apărut, în domeniul pe care îl reprezint, dreptul muncii, o structură paralelă avocaturii și anume aceea de experți în legislația muncii, aspect care însă poate căpăta chiar și conotații pozitive pentru domeniul în care activez, putându-mă reorienta de exemplu spre specializarea unor astfel de experți. Rămâne de văzut în ce măsură piața serviciilor de consultanță va absorbi această nouă profesiune”.

atenție la detalii, deoarece se poate ajunge doar la o mimare a actului de justiție.

Reporter: Se poate vorbi de o “avalanșă” de amânări de spețe în ultimele luni?

Dragoș Brezeanu: Nu, dimpotrivă, putem vorbi de o varia-

tate a spețelor, de o diversificare interesantă a cauzisticii, rămâne de văzut dacă profesioniștii dreptului vor ține pasul cu aceste noi provocări, iar precedentul judiciar creat va fi unul valoros sau nu.

Reporter: Vă mulțumim! ■

Avocatura face față cu mare greutate, pandemia a afectat major piața serviciilor de consultanță juridică, dar mai ales pe cele de reprezentare în instanță, viitorul fiind incert. Fee-urile au scăzut, iar mulți avocați «de succes» s-au reorientat spre alte activități, casele mari de avocatură făcând reduceri mari de personal și de costuri”.

ECONOMIE

”Mersul economiei depinde foarte mult de rezultatul alegerilor”

(Interviu cu Gabriel Biriș, CO Managing Partner la Biriș Goran SPARL)

Este vital pentru România ca trendul actual să poată continua și după alegeri, este de părere avocatul Gabriel Biriș, CO Managing Partner la Biriș Goran SPARL. Specialistul ne-a precizat, într-un interviu: “Dacă acest lucru se va întâmpla, atunci România intră într-o fereastră de patru ani fără alegeri în care pot fi făcute multe reforme. Este vital pentru noi să nu ratăm această fereastră de oportunitate, mai ales că ea va fi urmată de o alta tot de patru ani. În opt ani, România poate recupera în mare parte decalajul față de restul țărilor UE, depinde doar de noi și de ce vor face aleșii noștri”.

Reporter: Ce înseamnă activitatea modernă a unui avocat?

Gabriel Biriș: Avocatura modernă este în special despre lucrul în echipe multidisciplinare care pot asigura asistență juridică de calitate în tranzacții sau spețe complexe. Ținând cont de complexitatea din ce în ce mai mare a legislației, dar și a operațiunilor economice, a devenit practic imposibil pentru un avocat să acopere toate ariile de practică, iar acest lucru a determinat piața de avocatură să evolueze în două direcții principale: case de avocatură de tip one stop shop, cu un număr mare de avocați organizați în echipe specializate, și case de avocatură de tip boutique, cu un număr semnificativ mai mic de avocați specializați, însă pe un domeniu sau industrie.

Reporter: Cum s-a transformat piața de avocatură în ultimii 25 de ani?

Gabriel Biriș: Ultimul sfert de secol a adus pentru avocatură aceleași lucruri bune sau mai puțin bune pe care le-a adus și în alte domenii. Avocatura a crescut odată cu țara, am avut oportunități din ce în ce mai multe date de creșterea pieței. De-a lungul timpului au apărut provocări pe care fiecare le-a gestionat cum a putut mai bine. Am învățat să folosim tehnologia pentru a ne îmbunătăți atât activitatea profesională, cât și managementul ei, am experimentat perioade de boom, dar și de crize severe. Cei care au reușit să administreze corect fiecare perioadă au avut de câștigat.

Reporter: Cum trece domeniul juridic prin criza actuală?

Gabriel Biriș: A trebuit să ne adaptăm modul de lucru, atât pentru a reduce riscurile infectării cu SarsCov2, dar și pentru a reduce stresul indus de teama, atât pentru colegi, cât și pentru clienți. Am permis lucrul de acasă încă dinainte de instituirea stării de urgență, am mutat discuțiile și întâlnirile în online. Din fericire, tehnologia ne-a permis să facem față fără mari probleme, pe termen scurt. Pe termen lung pot apărea probleme în procesul de training al colegilor noștri mai tineri, nu numai din punct de vedere al abilităților tehnice, dar mai ales în ceea ce privește dobândirea de soft skills. Sperăm că atât apariția vaccinurilor, dar și a unor analize a impactului măsurilor luate de guvernele lumii în ultimul an să ducă la o normalizare rapidă a vieții, din 2021. Până la urmă, cred că trebuie să realizăm cu toții că omenirea nu a obținut ceea ce are astăzi prin distanțare socială...

Noi am luat măsuri pentru a faci-

lita lucrul de acasă, am asigurat curățirea și dezinfectarea suplimentară a spațiilor de birouri, asigurăm măști de protecție, separatoare acolo unde este cazul. Am înnoit întregul sistem IT, toți colegii mei au acum laptop-uri, am crescut capacitatea serverelor pentru a putea face față în condiții de securitate unui număr mai mare de colegi care lucrează de acasă. Am redus toate costurile neesențiale la minimum posibil.

Reporter: Legat de tehnologie, considerați că ar putea exista procese online?

Gabriel Biriș: Pare din ce în ce mai probabil, deși nu îmi doresc asta. Un mix între cele două mi se pare însă că poate fi o soluție foarte bună, atât pentru reducerea riscurilor medicale, cât și pentru a crește eficiența. Sunt termene la care se consumă ore întregi doar pentru o amânare, acestea pot fi ușor înlocuite de ședințe online. Nu cred, însă, în eficiența discuțiilor online atunci când se discută fondul, argumentele părților, probele.

Reporter: Cum apreciați măsurile luate de Guvern în pandemie?

Gabriel Biriș: Evident, orice poate fi criticat. Trebuie să înțelegem însă că spațiul de manevră al guvernului a fost extrem de limitat de politicile puternic prociclice din anii anteriori. Criza ne-a surprins, la fel ca în 2008, cu cheltuieli crescute exorbitant în anii de creștere, care creștere s-a bazat în special pe consum (din import) alimentat de creșteri de salarii și pensii (plătite din împrumuturi), și nu pe investiții. De asemenea, ne-a surprins și cu venituri fiscale la minime istorice, situație datorată atât spulberării bazei de colectare prin tot felul de scutiri sau tratamente preferențiale, dar și lipsei măsurilor de îmbunătățire a colectării, în special prin informatizarea Ministerului Finanțelor. În acest context, măsurile luate de guvern au fost consistente. Enumer doar câteva: șomaj tehnic, amânare la plata impozitelor și taxelor fără accesorii, amânarea executărilor silite și mai apoi simplificarea procedurii de eșalonare, reduceri de impozit pe profit pentru companiile care achită la timp impozitele, scutire de impozit specific pentru HoReCa, dar și accelerarea plății unor restanțe ale statului către companii (concedii medicale, TVA). De remarcat aici extinderea procedurii de rambursare cu control ulterior al TVA, măsură care consider că ar trebui generalizată. Au fost introduse programe de grant-uri și scheme de garantare a creditelor.

Reporter: Ce alte măsuri guvernamentale ar fi fost oportune în această perioadă?

Gabriel Biriș: Cred că situația generată de criză medicală putea fi o bună oportunitate pentru a îngheța creșterea cheltuielilor cu salariile și pensiile. Trebuie însă să înțelegem că suntem în an elec-

poate de clar că implementarea măsurii va duce la retrogradarea ratingului de țară pentru România, ceea ce ar fi dus probabil la incapacitatea de a ne mai imprumuta la costuri cât de cât rezonabile, creșterea cu “doar” 14% (și ea foarte periculoa-

stă perioadă?

Gabriel Biriș: Evident, mulți se așteaptă ca în 2021 să crească unele impozite și taxe. O astfel de măsură ar fi însă o imensă greșeală, pentru că ar amplifica criza (așa cum am văzut în 2010)

caselor de marcat, dar mai ales introducerea e-factură și SAF-T, sisteme fără de care e greu de crezut că putem crește gradul de colectare;

iii) Creșterea cheltuielilor fixe trebuie stopată rapid, iar ulterior

Evident, orice poate fi criticat. Trebuie să înțelegem însă că spațiul de manevră al guvernului a fost extrem de limitat de politicile puternic prociclice din anii anteriori. Criza ne-a surprins, la fel ca în 2008, cu cheltuieli crescute exorbitant în anii de creștere, care creștere s-a bazat în special pe consum (din import) alimentat de creșteri de salarii și pensii (plătite din împrumuturi), și nu pe investiții”.

toral și, în actuala nebulie populistă, orice măsură în acest sens ar fi fost speculată de oponenții politici. Vă dau un singur exemplu - creșterea cu 40% a pensiilor de la 1 septembrie. Deși era evident chiar din 2019 că măsura este complet nesustenabilă, deși în contextul crizei era cât se

să) a fost prezentată de oponenții guvernului că o ”scădere” de 26% a pensiilor, iar ordonanța a fost atacată la CCR. Niciunul dintre suporterii creșterii cu 40% nu a indicat însă de unde poate fi finanțată măsura...

Reporter: Ce măsuri fiscale credeți că ne așteaptă după acea-

și nici nu ar rezolva problema deficitului uriaș, de peste 9% din PIB în 2020. În niciun caz un astfel de dezechilibru nu poate fi rezolvat prin creșteri de taxe, ci printr-o combinație de măsuri, luate simultan, începând chiar din 2021:

i) Legislația fiscală trebuie revizuită, eliminate scutirile și tratamentele preferențiale. Sarcina fiscală (incluzând aici contribuțiile sociale) trebuie să depindă exclusiv de mărimea venitului (CÂT) și nu de tipul venitului (CUM). Baza de calcul al contribuțiilor trebuie plafonată la un nivel rezonabil, de maxim trei salarii medii, altfel sistemele bazate pe solidaritate nu au cum să funcționeze. Eliminarea scutirilor este necesară nu doar pentru refacerea bazei de impunere, ci și pentru a crește coeziunea nației. Scutirile sunt privilegiile, iar pentru privilegiile unora plătesc ceilalți. Evident, însă, că și eliminarea privilegiilor poate fi prezentată ca o creștere de taxe...

ii) Administrația fiscală trebuie informatizată pentru reducerea evaziunii și creșterea sumelor colectate. Informatizarea trebuie accelerată, la fel ca și conectarea

ponderea acestor cheltuieli redusă. Și aici informatizarea va fi un instrument efficient;

iv) Investiții publice massive în infrastructură, în special cu fonduri UE.

Am făcut în urmă cu câteva luni o analiză mai largă cu privire la ce ar trebui să urmeze în plan fiscal la noi (<http://biris.ro/2020/04/un-posibil-plan-de-redresare-fiscalaprin-noi-insine/>)

Reporter: Cum apreciați că va evolua economia în următorii ani?

Gabriel Biriș: Depinde foarte mult de rezultatul alegerilor. Este vital pentru România ca trendul actual - din fericire complet diferit de cel pe care România s-a situat din 2017 până în a doua jumătate a lui 2019 - să poată continua după alegeri. Dacă acest lucru se va întâmpla, atunci România intră într-o fereastră de patru ani fără alegeri în care pot fi făcute multe reforme. Este vital pentru noi să nu ratăm această fereastră de oportunitate, mai ales că ea va fi urmată de o alta tot de patru ani. În opt ani, România poate recupera în mare parte decalajul față de restul țărilor UE, depinde doar de noi și de ce vor face aleșii noștri.

Reporter: Mulțumesc! ■

PIATA

”Piața avocaturii este caracterizată, în ultima perioadă, de prudență”

(Interviu cu Mihai Alin Cărăbaș, partener în cadrul Cărăbaș, Lungu - SCA și fondator Legal Accelerators)

Activitatea avocaților s-a confruntat cu o serie de provocări în acest an. Domnul Mihai Alin Cărăbaș, partener în cadrul Cărăbaș, Lungu - SCA și fondator Legal Accelerators, ne-a vorbit, într-un interviu, despre o piață în care prudența se află printre cuvintele de ordine. De asemenea, digitalizare reprezintă o preocupare, care nu trebuie neglijată după depășirea crizei sanitare.

Reporter: Care este diferența între activitatea modernă de avocat și aceea din urmă cu 25 de ani?

Mihai Alin Cărăbaș: Activitatea modernă de avocat înseamnă libertatea de a evolua, de a progresa, după o lungă perioadă de timp în care într-un regim dictatorial acest deziderat a fost anihilat. Activitatea uzuală a avocatului anilor 90 diferă substanțial de cea contemporană, însă principiile după care activitatea ”avocatului modern” se ghidează au rămas aceleași.

Reporter: Cu ce provocări vă confrunțați după un sfert de secol de activitate modernă?

Mihai Alin Cărăbaș: În primul rând, vârsta nu îmi permite să vorbesc despre avocatura anterioară acestei perioade, decât din cărți și din relatările măștrilor cu o experiență îndelungată. După cum spuneam mai sus, posibilitatea de evoluție, individuală și colectivă (a profesiei), oferită o dată cu eliberarea de sub regimul comunist, este ceea ce a permis avocaților să revină, cu adevărat, la statutul de parteneri indispensabili ai justiției.

Cred că principalele provocări ale avocaților nu sunt unele de nișă, cu care o altă profesie, cel puțin juridică, să nu se confrunte. Probabil adaptarea profesiei la viața cotidiană, în permanentă schimbare, în plinul unei noi revoluții industriale, cea digitală, ridică probleme mai dificile decât în alte etape ale evoluției avocaturii. Oferirea serviciilor juridice către o piață digitală, către clienți născuți în era digitală, ne obligă să regândim, structural, modalitatea în care ne desfășurăm activitatea și cred că este momentul la care trebuie să avem și suportul legislativ (deficitar la acest moment) pentru a putea să ne adaptăm la realitatea de mâine.

Reporter: Cum treceți prin criza produsă de pandemie?

Mihai Alin Cărăbaș: Efectele pandemiei trăite la nivel global sunt resimțite diferit, chiar și la nivel local. Pe de o parte, profilul clienților aflați în portofoliul societăților de avocatură dar și modalitatea în care avocații au reușit să răspundă și să se adapteze noii realități au făcut ca această criză să fie resimțită în mod diferit. Fără îndoială că piața avocaturii este carac-

terizată, în ultima perioadă, de prudență, din perspectiva tranzacțiilor de orice fel, companiile, în special, fiind reținute în a se angaja în acțiuni cu grad de risc mai ridicat, sau care nu sunt strict necesare.

Reporter: Cum vedeți măsurile autorităților în această perioadă?

Mihai Alin Cărăbaș: Nu mă consider în măsură să comentez acțiuni și decizii luate în situații de criză, în special datorită faptului că nu am la îndemână toate informațiile necesare unei astfel de analize. Totuși, unele măsuri de sprijin au reușit să ofere o gură de oxigen, în special afacerilor aflate la început de drum și profesioniștilor care își desfășoară activitatea individual. Totodată sprijinul oferit angajaților, respectiv angajatorilor, din perspectiva relațiilor de dreptul muncii, au salvat de la concediere o parte a salariaților din domenii afectate direct. Autoritățile ar fi trebuit să identifice în special problemele reale și stringente ale mediului de afaceri afectat de această pandemie și să propună soluții după consultări prealabile cu actorii implicați, fără a abdica de la interesul general de protejare a populației și asigurare a sănătății naționale.

Reporter: Ce strategie a abordat casa dumneavoastră de avoca-

Pașii spre digitalizarea domeniului juridic și de altfel și a altor domenii au fost doar accelerați de criza sanitară actuală. Cu siguranță nu mai este mult până la desfășurarea unui proces în mediul virtual, însă în speranța unui final cât mai apropiat al pandemiei, nu cred că actualul context va fi prilejul. Sper totodată că pașii forțați spre digitalizarea anumitor acțiuni nu vor fi uitați odată cu încetarea pandemiei, ci vor fi doar începutul unui progres susținut”.

tură pentru a depăși mai ușor criza sanitară/economică?

Mihai Alin Cărăbaș: Din primele momente de după declanșarea pandemiei am asigurat continuitatea serviciilor oferite tuturor clienților prin mijloace de comunicare la distanță, suplimentând canalele existente până la acel mo-

ment. Am păstrat legătura permanentă în special cu profesionișii afectați în mod direct de deciziile de carantinare, având în minte în special domeniul HoReCa. O parte a activității a fost desfășurată din afara biroului, cu contacte fizice

rii afectați în mod direct de restricțiile impuse de autorități nu s-au resemnat în această perioadă, ci au căutat să își restructureze businessul, să îl adapteze nevoii imediate a cetățeanului restricționat din libertatea totală de deplasare sau chiar

cât mai reduce, încercând să fim și noi parte a rezolvării problemei sanitare.

Reporter: Ce modificări suferă piața pe care activați în acest interval de timp, în care toată economia se digitalizează?

Mihai Alin Cărăbaș: În mod plăcut, am constatat că antrepreno-

izolat în propria casă. Astfel, solicitările de consultanță pentru astfel de activități au cunoscut o creștere, paradoxal, chiar de la cei afectați cel mai puternic. Au existat clienți care și-au restrâns bugetele pentru activitatea de consultanță juridică, însă, totodată contracte noi au fost semnate în plină criză.

Cred că principalele provocări ale avocaților nu sunt unele de nișă, cu care o altă profesie, cel puțin juridică, să nu se confrunte. Probabil adaptarea profesiei la viața cotidiană, în permanentă schimbare, în plinul unei noi revoluții industriale, cea digitală, ridică probleme mai dificile decât în alte etape ale evoluției avocaturii. Oferirea serviciilor juridice către o piață digitală, către clienți născuți în era digitală, ne obligă să regândim, structural, modalitatea în care ne desfășurăm activitatea și cred că este momentul la care trebuie să avem și suportul legislativ (deficitar la acest moment) pentru a putea să ne adaptăm la realitatea de mâine”.

Reporter: În ce domeniu au fost deschise anul acesta cele mai multe procese în instanță?

Mihai Alin Cărăbaș: Litigiile nu sunt aria principală de activitate a societății, iar pentru acest motiv informațiile pe care le am la îndemână nu sunt în măsură să poată oferi o privire de ansamblu asupra acestui aspect.

Reporter: Cu ce probleme va confrunțați tot mai mult?

Mihai Alin Cărăbaș: Nu aș putea rezuma anumite dificultăți din această perioadă, însă incertitudinea este probabil un element care caracterizează activitatea unei societăți de avocatură și nu numai, motiv pentru care și planificarea acțiunilor ulterioare devine dificilă.

Reporter: Având în vedere contextul actual, credeți că ar putea exista procese online?

Mihai Alin Cărăbaș: Problema ridicată suportă o dezbatere nuanțată. Chiar dacă nu este poate momentul și locul unui răspuns detaliat, amintesc doar faptul că aceste dezbateri și analiza unor astfel de idei sunt începute cu mult timp înaintea prezentei pandemii. Pașii spre digitalizarea domeniului juridic și de altfel și a altor domenii au fost doar accelerați de criza sanitară actuală. Cu siguranță nu mai este mult până la desfășurarea unui proces în mediul virtual, însă în speranța unui final cât mai apropiat al pandemiei, nu cred că actualul context va fi prilejul. Sper totodată că pașii forțați spre digitalizarea anumitor acțiuni nu vor fi uitați odată cu încetarea pandemiei, ci vor fi doar începutul unui progres susținut.

Reporter: Există amănări de spețe mai mult decât într-un an obișnuit?

Mihai Alin Cărăbaș: Dacă avem în vedere întregul an, amânările unor dosare au fost impuse de reglementările speciale ale situației de criză, însă odată cu reluarea activității instanțelor de judecată, chiar în condiții speciale, amânările legate de contextul pandemic nu au avut o pondere semnificativă.

Reporter: Mulțumim! ■

Infringement pentru neimplementarea Directivei PIF

Comisia Europeană este nemulțumită de faptul că România și Irlanda nu și-au îndeplinit obligația de a comunica transpunerea normelor UE în legislația lor națională privind combaterea fraudelor vizând interesele financiare ale Uniunii prin intermediul dreptului penal – „Directiva PIF” (UE) 2017/1371. Oficialii de la Bruxelles au trimis, ieri, două avize motivate către autoritățile din cele două state, avize ce constituie un prim pas în deschiderea procedurii de infringement pe justiție. Statele membre în cauză au la dispoziție două luni pentru a răspunde argumentelor expuse de Comisie. În caz contrar, Comisia poate decide să sesizeze Curtea de Justiție a Uniunii Europene cu privire la acest caz.

Legea privind implementarea acestei directive a trecut de Parlament, dar nu a fost promulgată încă de președintele Klaus Iohannis, deși a fost trimisă acestuia încă din 19 noiembrie.

Conform directivei europene în materie, statele membre ar fi trebuit să informeze Comisia până în iulie 2019 cu privire la măsurile luate pentru punerea în aplicare a respectivului act normativ european.

Normele incluse în Directiva PIF cresc nivelul de protecție a bugetului Uniunii Europene prin armonizarea definițiilor, a sancțiunilor și a perioadelor de limitare ale infracțiunilor care afectează interesele financiare ale UE.

De asemenea, directiva pune bazele competenței materiale a Parchetului European (EPPO), care va investiga, va urmări penal și va obține sancționarea acestor infracțiuni. Comisia a deschis procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor trimițând câte o scrisoare de punere în întârziere Irlandei și României în septembrie 2019.

Conform documentului, interesele financiare ale Uniunii pot fi afectate în mod negativ de anumite tipuri de comportament ale unui funcționar public căruia i se încredințează gestionarea de fonduri sau de active, indiferent dacă acesta este responsabil în mod direct sau acționează într-o funcție de supraveghere, iar tipurile de comportament urmăresc deturmarea unor fonduri sau active contrar scopului preconizat, și prin aceasta interesele financiare ale Uniunii sunt prejudiciate.

Printre altele, în Directiva PIF se arată că, în anumite cazuri, sancțiunile prevăzute pentru persoane fizice ar trebui să prevadă pedepse maxime cu închisoarea de cel puțin patru ani. Astfel de cazuri ar trebui să includă cel puțin pe cele care implică un nivel semnificativ de prejudicii produse sau de avantaje dobândite, valoarea acestor prejudicii sau avantaje fiind de peste 100.000 de euro.

În privința prejudiciului semnificativ produs prin săvârșirea infracțiunilor împotriva sistemului comun privind TVA, directiva stabilește că valoarea acestuia trebuie să fie de minimum 10 milioane de euro.

În cazurile de infracțiuni pasibile de o pedeapsă maximă de cel puțin patru ani de închisoare, termenul de prescripție ar trebui să fie de cel puțin cinci ani de la data săvârșirii infracțiunii, se arată în directiva europeană. ■

LEGISLATIE

INTERVIU CU RĂZVAN HORAȚIU RADU:

”Nivelul de coerență a legislației lasă mult de dorit”

Nivelul de coerență a legislației, atacurile concertate asupra procurorilor și judecătorilor, inflația de absolvenți de drept, dar și problema spinoasă a cooperării dintre profesii reprezintă doar câteva dintre temele abordate de domnul Răzvan Horațiu Radu în cadrul unui amplu interviu pe care a fost amabil să ni-l acorde. Procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cadru didactic universitar la Facultatea de Drept a Universității din Iași și membru al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și al Comitetului Consultativ al Procurorilor Europeni, Răzvan Horațiu Radu a reprezentat țara noastră la CEDO și CJUE, în calitate de avocat al Guvernului României și a fost adjunct al procurorului general.

Reporter: Suntem la 25 de ani de servicii notariale și avocațiale moderne. Ce presupune acest lucru?

Răzvan Horațiu Radu: Vorbim de un sfert de secol care a dus la modernizarea celor două profesii liberale. Au fost elaborate noi baze legale care să fundamenteze atât organizarea și exercitarea profesiei de avocat cât și pe cea notarială. Totodată, s-au pus bazele unor institute de specialitate pentru cele două profesii, Institutul Național pentru Pregătirea și Formarea Avocaților, unde am onoarea să fiu formator de aproape 10 ani și Institutul Notarial Român, care să asigure formarea profesională a avocaților și notariilor. În plus, o dată cu integrarea României în Uniunea Europeană, cele două profesii, alinate atât la nivel legislativ, cât și al practicii standardelor Uniunii, s-au integrat rapid pe piața serviciilor europene. Practic, putem spune că integrarea în UE s-a realizat cu succes atât în ce privește piața avocaturii, cât și cea notarială. Pe de altă parte, a fost și o perioadă de multiple transformări pentru sistemul judiciar în ansamblu, o perioadă zbuciumată.

Reporter: Ce ați reproșa sistemului juridic, în acest moment?

Răzvan Horațiu Radu: Sistemul judiciar în ansamblu este dependent de legislativ și executiv. Chiar dacă puterea judiciară este consacrată la nivel constituțional ca fiind independentă, ea este, însă, dependentă de modalitatea de elaborare a legilor și de calitatea acestora, dar și de modul cum puterea legislativă și executivă se raportează la ea. Din păcate, nivelul de coerență a legislației lasă mult de dorit, iar abordarea legislativului și executivului față de sistemul judiciar nu este întotdeauna loială, după cum s-a putut observa cu precădere în ultimii ani. Exemple de oferit în acest sens sunt numeroase. M-aș rezuma însă la atacurile concertate asupra procurorilor și judecătorilor, despre care nu știm încă dacă au încetat sau la desele conflicte de constituționalitate ce implicau și puterea judiciară și care păreau să aibă alte obiective decât cele asumate public. Toate acestea sunt de natură să aducă gravă atingere credibilității instituțiilor din sistemul judiciar, în ansamblu, și încrederii cetățeanului în justiție. În plan internațional, greu vor putea fi șterse din mentalul colectiv cruciadele duse

împotriva procurorilor și judecătorilor care, pe alocuri și în alte forme mult mai subtile și neasumate public, încă mai continuă.

Privind în ansamblu sistemul judiciar, cred că, preponderent în ultimii ani, a lipsit o cooperare loială între profesii, cooperare bazată pe respectarea statutului fiecăreia dintre ele. Am putut asista la numeroase tensiuni sau chiar lupte, mai mult sau mai puțin vizibile în spațiul public, între avocați și magistrați, între procurori și judecători sau chiar în interiorul acestor profesii. Multe și-au avut originea inclusiv în atitudinea celorlalte puteri față de sistemul judiciar în ansamblu, aici incluzând și avocații întrucă nici ei nu s-au bucurat întotdeauna de respectul cuvenit din partea celorlalte puteri ale statului. Or, lipsa de coeziune între diferitele profesii care alcătuiesc sistemul judiciar în ansamblu nu poate duce la progres.

Un alt aspect important ce ar trebui menționat este acela al lipsei unui leadership corespunzător. În profesiile juridice, orgoliile sunt foarte mari, proporționale cu nivelul de pregătire și independență al actorilor care îl compun. Lipsa unor lideri puternici, credibili care să asigure coeziunea atât la nivelul intern, cât și în relația cu celelalte profesii este de natură să ducă atât la nașterea unor tensiuni, cât și la degradingolada profesiei respective. Notarii pare că au făcut excepție de la această regulă tristă și au trecut mai liniștit peste acest sfert de secol zbuciumat. Nu trebuie însă ignorat faptul că ei au beneficiat de o condu-

Răzvan Horațiu Radu a fost avocat al Guvernului României la CEDO și CJUE și adjunct al procurorului general. În prezent, este procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cadru didactic universitar la Facultatea de Drept a Universității din Iași și membru al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și al Comitetului Consultativ al Procurorilor Europeni.

solvenți pe bandă rulantă și la o inflație de juriști pe piața muncii, cu efecte negative asupra calității actului profesional.

Reporter: Unde se încadrează domeniul nostru juridic pe harta europeană a justiției?

Răzvan Horațiu Radu: România este pe deplin integrată pe harta judiciară europeană. Din fericire, există numeroase vârfuri la nivelul tuturor profesiilor juridice din România. Calitatea serviciilor judiciare oferite de avocații români a permis dezvoltarea multor investiții și afaceri, mulți avocați români au avut succes la nivelul instanțelor in-

rență între profesii, lideri puternici și credibili, un învățământ juridic adaptat nevoilor practice și, deși lista poate continua, cred că rezolvarea fie și parțială a acestor probleme ar crește performanța sistemului judiciar în ansamblu.

Reporter: Cum caracterizați practica instanțelor din țara noastră în domeniul bancar?

Răzvan Horațiu Radu: Dezvoltarea sistemului bancar în România postrevoluționară a dus și la apariția unor litigii în instanțe. Parte din legislația bancară face parte din aquis-ul European ,așa încât am avut parte de nume-

oferirea posibilității de a participa la procedura de judecată exclusiv de la distanță. Judecătorii, procurorii, avocații au cerut în mod repetat acest lucru. Pe de o parte era necesară modificarea legislației, aspect care nu s-a petrecut, pe de altă parte asigurarea dotărilor necesare. Iată că și la astfel de exemple mă refeream anterior când am afirmat că sistemul judiciar în ansamblu nu a beneficiat de sprijinul și loialitatea celorlalte puteri ale statului. Cred că și după ce va trece pandemia, digitalizarea justiției va rămâne un deziderat, în ciuda nu-

meniu judiciar, în general, avem foarte mulți juriști de top. Cu riscul că voi deranja, îmi permit să fac câteva afirmații mai îndrăznețe, întrucât am avut și am contacte nemijlocite atât cu studenții la Drept, cât și cu avocații și magistrații din România sau din alte state. România are mulți profesori, avocați, magistrați de top deplin integrați din punct de vedere profesional atât la nivel național, cât și internațional. Aș spune metaforic că avem o elită profesională ce ne-a ajutat să ne integrăm repede pe harta Uniunii Europene. Existența unor examene dificile de admitere

Posibilitatea desfășurării unor procese online ar fi trebuit să existe deja în România. Era contemporană ne oferă suficiente oportunități. Estonia, o țară mult mai mică decât România, are un sistem de digitalizare în justiție foarte avansat și am fi putut învăța din exemplul ei. Din păcate, nici după nouă luni de pandemie cetățeanul român nu a fost ajutat prin oferirea posibilității de a participa la procedura de judecată exclusiv de la distanță. Judecătorii, procurorii, avocații au cerut în mod repetat acest lucru”.

cere stabilă, credibilă și necontestată în spațiul public. De asemenea sistemul expertizelor judiciare și performanța experților judiciari pot fi substanțial îmbunătățite.

Nu în ultimul rând, poate ar trebui menționată și impostura din învățământul juridic, transformarea unor universități de stat sau private în fabrici de diplome, ceea ce a dus la scoaterea unor ab-

ternaționale ajutând la dezvoltarea jurisprudenței acestora, fie că vorbim de CEDO, CJUE sau instanțele arbitrale, judecătorii din România au adresat multe întrebări preliminare foarte bune Curții de la Luxemburg și au demonstrat o foarte bună cunoaștere a dreptului Uniunii Europene și exemplele pot continua. Profesori din România predau constant în calitate de invitați la numeroase universități europene și participă la activități științifice și de cercetare. Pe scurt, avem mulți practicieni și teoreticieni din România care se bucură de recunoaștere internațională, întrucât se ridică la nivelul omologilor din alte state europene și toate aceste performanțe individuale conjugate au dus la integrarea sitemului juridic românesc în ansamblu în harta Europei.

Reporter: Ce credeți că lipsește pentru ca țara noastră să aibă un sistem juridic performant?

Răzvan Horațiu Radu: O legislație corespunzătoare, sprijin constant din partea executivului, coe-

roase cauze în care s-au adresat întrebări preliminare și Curții de Justiție a Uniunii Europene. Curtea a oferit interpretări la solicitarea instanțelor din România. Deși interpretările Curții veneau în sprijinul consumatorilor, nu întotdeauna instanțele au aplicat legislația europeană în acest spirit. Din aceste motive există și o lipsă de unitate a practicii în materie iar unele probleme divergente încă nu și-au găsit o soluționare unitară.

Reporter: Având în vedere contextul actual, credeți că ar putea exista procese online?

Răzvan Horațiu Radu: Posibilitatea desfășurării unor procese online ar fi trebuit să existe deja în România. Era contemporană ne oferă suficiente oportunități. Estonia, o țară mult mai mică decât România, are un sistem de digitalizare în justiție foarte avansat și am fi putut învăța din exemplul ei. Din păcate, nici după nouă luni de pandemie cetățeanul român nu a fost ajutat prin

meroaselor proiecte care există în special pe hârtie sau la nivel de promisiuni. Este mare păcat, având în vedere ce resursă umană competentă există în România în domeniul IT.

Reporter: Cum apreciați logistica și, respectiv, resursa umană din domeniul juridic? Avem suficienți specialiști și infrastructura optimă pentru a servi solicitărilor existente?

Răzvan Horațiu Radu: În do-

în profesie, existența unor institute de pregătire profesională, pregătirea individuală asiduă au dus la formarea unor avocați, magistrați, notari care se ridică la nivelul profesional al omologilor lor din alte state europene. Provocările și practica din România i-au ajutat în acest sens permițându-le să facă față cu brio la orice comparație cu alți profesioniști ai dreptului din alte țări. Pe de altă parte, cum subliniam și mai sus, inflația de absolvenți de drept nu foarte bine pregătiți de pe piața românească duce la o scădere a calității activității juridice în ansamblu și a încrederii în profesiile juridice în general și îi pune în umbră relizările.

Reporter: Unde vedeți piața de avocatură în următorii zece ani?

Răzvan Horațiu Radu: Acolo unde îi este locul, integrată deplin calitativ și concurențial, pe harta Uniunii Europene.

Reporter: Vă mulțumim! ■

Sistemul judiciar în ansamblu este dependent de legislativ și executiv. Chiar dacă puterea judiciară este consacrată la nivel constituțional ca fiind independentă, ea este, însă, dependentă de modalitatea de elaborare a legilor și de calitatea acestora, dar și de modul cum puterea legislativă și executivă se raportează la ea. Din păcate, nivelul de coerență a legislației lasă mult de dorit, iar abordarea legislativului și executivului față de sistemul judiciar nu este întotdeauna loială, după cum s-a putut observa cu precădere în ultimii ani”.